
Dyfodol newydd ar gyfer darlledu a chyfathrebu yng Nghymru

Adroddiad y Panel Arbenigol ar yr Awdurdod Darlledu
a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru

Cynnwys

Crynodeb Gweithredol	3
Datganiad y Cyd-gadeiryddion	4
Adran 1: Y Panel Arbenigol	6
Adran 2: Y sefyllfa ar hyn o bryd	8
Adran 3: Beth glywodd y Panel	12
Adran 4: Sefydlu Awdurdod Cysgodol i Gymru	18
Adran 5: Awdurdod Cysgodol i Gymru - egwyddorion allweddol	19
Adran 6: Awdurdod Cysgodol i Gymru - meysydd y canolbwyntir arnynt yn benodol	20
Adran 6.1: Newyddiaduraeth	20
Adran 6.2: Plant a phobl ifanc	21
Adran 6.3: Chwaraeon	22
Adran 7: Sefydlu Awdurdod Cysgodol i Gymru	23
Adran 8: Yr Awdurdod Cysgodol (2024-25) - argymhellion y cynllun gwaith	26
Adran 9: Taliadau cydnabyddiaeth, staffio, costau allweddol a llywodraethiant Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol a'r Awdurdod Cysgodol	32
Adran 10: Gwaith Awdurdod i Gymru o 2025 ymlaen	32
Adran 11: Gwaith Awdurdod i Gymru yn y dyfodol	35
Casgliad	36
Atodiad 1: Cylch Gorchwyl y Panel Arbenigol	37
Atodiad 2: Ymrwymadau perthnasol y Cytundeb Cydweithredu	39
Atodiad 3: Rhestr o Dystiolaeth a ystyriwyd gan y Panel Arbenigol	40
Atodiad 4: Dosbarthu Cyrff Cyhoeddus yng Nghymru: Canllawiau ar Ddosbarthu	41
Atodiad 5: Llyfryddiaeth	49

Crynodeb Gweithredol

Mae'r tirlun darlledu a chyfathrebu yn newid yn gyflym. Bydd y 10 mlynedd nesaf yn gyfnod hollbwysig i'r sector, gyda threfniadau trwyddedu presennol ITV yn dod i ben yn 2024, a Siarter y BBC yn dod i ben ddiwedd 2027. Bydd y ddwy garreg filltir yn cael effeithiau penodol ar Gymru, gan gynnwys sefyllfa ariannu S4C yn y dyfodol.

Mae newid dramatig wedi bod i arferion gwyllo ac mae ansicrwydd ynghylch cyllid darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus.

Yn y cyd-destun hwn, gofynnwyd i'r Panel Arbenigol ddarparu argymhellion ac opsiynau i helpu i gryfhau cyfryngau Cymru, a chefnogi'r gwaith o ddatblygu cynlluniau ar gyfer fframwaith rheoleiddio effeithiol i Gymru, sy'n addas i'r diben.

Mae themâu allweddol wedi dod i'r amlwg o'r dystiolaeth a glywsom, a nodir y rhain yn fanwl yn Adran 3 yr adroddiad hwn.

Er gwaethaf y cymhlethdod sylweddol ar draws y cyd-destun llywodraethu, rydym yn credu bod modd cymryd rhai camau'n gyflym, ac o fewn cwmpas presennol pwerau Llywodraeth Cymru.

Ein hargymhelliad canolog yw sefydlu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru.

Rydym ni'n credu ei bod yn hanfodol bwysig bod gan Lywodraeth Cymru gorff i droi ato yng Nghymru am arweiniad ar lywio'r newidiadau sydd ar y gorwel. Byddai'r corff hwnnw'n cryfhau rheoleiddio ac atebolrwydd ac yn dod â'r atebolrwydd hwnnw'n nes at adref.

Drwy gydol yr adroddiad hwn, rydym wedi argymhell y dylid adeiladu Awdurdod Cysgodol ar egwyddorion cydweithio, cyfranogi, tegwch, amrywiaeth, cynhwysiad a pherthyn, gan ddod â phobl a rhanddeiliaid at ei gilydd a chasglu tystiolaeth i lywio gweithredoedd.

Rydym wedi nodi'r egwyddorion allweddol a awgrymir ar gyfer yr Awdurdod Cysgodol yn Adran 5.

Rydym yn argymhell creu gweithgor i sefydlu'r Awdurdod Cysgodol ac i gasglu rhagor o ddata, ymchwil a thystiolaeth. Rydym wedi nodi meysydd ffocws a argymhellir a rhai elfennau allweddol i'w cyflawni o adran 7 ymlaen, gan gynnwys ystyried cyfansoddiad, gofynion cyllido a threfniadau llywodraethu'r corff.

Gellir datganoli'r pwerau i reoleiddio, goruchwyllo ac ysgogi atebolrwydd dros ddarlledu a chyfathrebu yng Nghymru mewn amrywiaeth o wahanol ffyrdd, ac rydym yn cynghori yn adran 7 bod angen rhagor o gyngor technegol, fel elfen allweddol o gynllun gwaith yr Awdurdod Cysgodol, cyn bwrw ymlaen.

Rydym yn credu y dylai'r Awdurdod Cysgodol ddod yn Awdurdod cwbl weithredol ar ôl 12 mis.

Datganiad y Cyd-gadeiryddion

Dros y deng mis diwethaf rydym wedi sylweddoli y bydd y deng mlynedd nesaf yn gwbl allweddol i ddyfodol darlledu a chyfathrebu yng Nghymru. Rydym yn byw drwy gyfnod o newid sydd mor gyflym a mor eang, yn enwedig yn y maes digidol, fel ei bod yn rhaid gweithredu er mwyn diogelu darlledu cyhoeddus, amddiffyn democratiaeth a gweithio gyda'n gilydd i wella amgylchedd cyffredinol y cyfryngau i bobl Cymru.

Ni allai penderfyniad Dawn Bowden AS, Dirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon a'r Aelod Dynodedig, Cefin Campbell AS, i sefydlu Panel Arbenigol i archwilio creu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru fod wedi bod yn fwy amserol.

Roeddem yn wynebu tasg heriol. Roeddem yn cychwyn o sefyllfa ble roedd yna ddiffyg data a gwybodaeth am agweddau pwysig ar ddarpariaeth a defnydd y cyfryngau; ble roedd y ffiniau rhwng darlledu, cyfathrebu a'r cyfryngau yn aneglur; ble roedd y sefyllfa ynglŷn â phwerau datganoledig a rhai a gedwir yn ôl yn un gymhleth.

Defnyddiodd y Panel Arbenigol y cyfoeth o brofiad sydd gan ei aelodau ar draws meysydd darlledu, cyfathrebu, newyddiaduraeth, iaith, polisi, llywodraethiant a diwylliant Cymru i archwilio'r materion cyfredol sy'n wynebu'r sectorau ac i ystyried sut olwg fyddai ar dirlun y dyfodol, gan ganolbwyntio bob amser ar bobl a chynulleidfaoedd.

Yn dilyn proses o gasglu tystiolaeth yn eang, gan gynnwys comisiynu gwaith ymchwil o'r newydd, daeth yn glir bod angen cryfhau polisi, rheoleiddio ac atebolrwydd.

Daethom i'r casgliad bod angen corff annibynnol o arbenigedd ar y sector hanfodol hwn - Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol - i gynyddu tryloywder a gwelededd ar lefel Gymreig. Byddai'r corff hwn yn cynghori Llywodraeth Cymru ar ddatblygiadau'r dyfodol, yn cefnogi ac yn diogelu'r diwydiant yng Nghymru fel y gall barhau i addasu a gwella, a chreu llais i bobl Cymru.

Fe ddysgon ni lawer o'n hymchwil i wledydd eraill - yn enwedig y rhai sy'n wynebu materion tebyg yn ymwneud â phwerau a gedwir yn ôl a phwerau datganoledig, a phwysigrwydd cefnogi dwyieithrwydd ac ieithoedd lleiafrifol. Roedd y cyd-destunau hyn atseinio gyda'n sefyllfa ni yng Nghymru a'r pwysau i gynnal a datblygu gwasanaethau o safon uchel yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Cawsom gyfle i gyfarfod ag arweinwyr ar draws y sector a gyda phobl ar lawr gwlad sy'n gwneud rhaglenni a darparu cynnwys. Roedd pob un ohonynt yn angerddol ac wedi ymrwymo i wasanaethu'r cyhoedd. Roedd yno awydd clir i ragor o annibyniaeth a chyfrifoldeb dros wneud penderfyniadau, gan gynnwys rheolaeth ariannol, fod yma yng Nghymru.

Fe synhwyron ni rywfaint o nerfusrwydd ynghylch newid, yn ddigon dealladwy mewn cyfnod o ansicrwydd fel hwn. Roedd rhai yn teimlo mai'r status quo oedd y lle mwyaf diogel. Roedd y panel yn teimlo nad oedd hynny'n opsiwn.

Daethom i'r casgliad y gellid cryfhau materion llywodraethiant gyda llinell atebolrwydd a fyddai'n gliriach ac yn fwy trylwyr, ond eto'n gydweithredol, a hynny'n uniongyrchol gyda'r Senedd, ac yn arwain at fwy o benderfyniadau, cydweithredu a chraffu yma yng Nghymru.

Clywsom bryderon am y dyfodol: ofnau y gallai pobl yng Nghymru golli cyfleoedd i weld digwyddiadau chwaraeon sy'n cael eu hystyried yn rhan bwysig o'n treftadaeth a'n diwylliant, a chonsyrn ynghylch y cynnwys heb ei reoleiddio y mae gan blant fynediad rhwydd ato.

Cawsom gyfle i gyfarfod â Gweithgor Newyddiaduraeth er Budd y Cyhoedd Cymru a chlywed pa mor fregus yw newyddiaduraeth a sut rydym yn rhannu llawer o'r un heriau. O ganlyniad, credwn y dylai newyddiaduraeth ddod o dan yr un corff newydd â darlledu a chyfathrebu.

Clywsom am y peryglon gwirioneddol y gallai cynnwys Cymreig fynd yn anweledig neu ar goll hyd yn oed, gyda'r llwyfannau digidol enfawr sydd bellach yn dominyddu'r ffordd rydym yn defnyddio ac yn casglu ein newyddion a'n gwybodaeth.

Dylem fod yn falch o'n darlledu yng Nghymru a dylem alluogi a chefnogi'r uchelgais i greu mwy o gynnwys yma yng Nghymru ar gyfer pobl Cymru.

Credwn y bydd sefydlu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol ynghyd ag agwedd ystyriol tuag at ddatganoli pellach yn rhoi'r gefnogaeth y mae'n ei haeddu i'r sector.

Megis cychwyn yn unig yw hyn, catalydd ar gyfer ffordd newydd ymlaen ar gyfer darlledu a chyfathrebu yng Nghymru; un a fydd, gobeithio, yn creu ffordd o weithio sy'n fwy cydweithredol, amgylchedd mwy diogel i ddarlledwyr a'r rhai sy'n creu cynnwys, ac un a fydd yn annog newid, arloesedd a mwy o atebolrwydd.

Hoffem ddiolch i aelodau'r Panel Arbenigol am roi llawer iawn o'u hamser ac am gyfrannu o'u harbenigedd a'u gwybodaeth i'r gwaith. Rydym yn hynod ddiolchgar i'r tîm yn Cymru Greadigol dan arweiniad y Dirprwy Gyfarwyddwr Gerwyn Evans am eu mewnbwn a'u sgiliau ysgrifenyddiaeth ac i'r ymgynghorydd Rebecca Woolley. Yn bennaf oll, hoffem ddiolch i bawb a ddaeth i gyfarfod â ni ac a gysylltodd â ni yn y broses hon. Roedd eich cyfraniad yn amhrisiadwy.

Adran 1: Y Panel Arbenigol

1. Sefydlwyd y Panel Arbenigol ar Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol ar gyfer Cymru yn 2022 fel rhan o'r Cytundeb Cydweithio rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru. Mae'r Cytundeb Cydweithio (2021) yn cytuno i'r canlynol¹:

“Ymchwilio i greu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu cysgodol i Gymru, i fynd i'r afael â'n pryderon ynghylch elfennau bregus yn y cyfryngau ar hyn o bryd a'r ymosodiadau ar eu hannibyniaeth. Byddai'r corff hwn yn cefnogi'r defnydd o'r Gymraeg, yn enwedig yn y maes digidol ac yn annog lluosogrwydd yn y cyfryngau. Rydym ni o'r farn y dylai pwerau darlledu a chyfathrebu gael eu datganoli i Gymru.”

2. Penodwyd y Panel drwy alwad agored, a dewiswyd aelodau ar sail eu gwybodaeth a'u harbenigedd. Aelodau: Mel Doel a'r Athro Elin Haf Gruffydd Jones (Cyd-gadeiryddion), Carwyn Donovan, Nia Ceidiog, Clare Hudson, Dr Llion Iwan, Ceri Jackson, Shirish Kulkarni, Richard Martin, Arwel Ellis Owen, Dr Ed Gareth Poole a Geoff Williams.
3. Mae'r Panel yn atebol yn y pen draw i Lywodraeth Cymru², gan adrodd i'r Dirprwy Weinidog ac Aelod Dynodedig o Blaid Cymru. Ei gylch gwaith yw darparu argymhellion ac opsiynau i helpu i gryfhau cyfryngau Cymru, cefnogi'r gwaith o ddatblygu cynlluniau ar gyfer fframwaith rheoleiddio effeithiol ac addas i'r diben i Gymru, a chefnogi'r gwaith o gyflawni'r ymrwymiad i edrych ar greu awdurdod darlledu a chyfathrebu cysgodol i Gymru³.
4. O fis Mehefin 2022 ymlaen, cynhaliodd y Panel gyfarfodydd, gan gomisiynu ymchwil penodol a gwahodd amrywiaeth o randdeiliaid i roi

tystiolaeth lafar ac ysgrifenedig. Cynhaliwyd trafodaethau'r Panel yn ddwyieithog, a chefnogwyd ei waith gan swyddogion Llywodraeth Cymru gyda chymorth ymgynghorydd allanol.

5. Yn y sesiynau llafar, gwahoddwyd unigolion allweddol i gyflwyno eu safbwyntiau ar ffocws cylch gwaith y Panel fel y nodir yn y Cylch Gorchwyl, gan gynnwys: cylch gwaith, cwmpas a threfniadau Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol; effeithiau posibl datganoli darlledu a chyfathrebu; addasrwydd y fframweithiau rheoleiddio a'r trefniadau cyllido presennol; a'r heriau a'r cyfleoedd ar gyfer darlledu a chyfathrebu yng nghyswllt Cymru yn benodol. Rhwng mis Hydref 2022 a mis Mawrth 2023, cyfarfu'r Panel â'r canlynol:

- BBC Cymru Wales, ITV Cymru Wales, S4C
- Ofcom
- Teledwyr Annibynnol Cymru (TAC)
- Ffederasiwn Undebau Adloniant Cymru (gyda chynrychiolwyr o BECTU, NUJ, Urdd Awduron Prydain Fawr, Equity ac Undeb y Cerddorion)
- AM Cymru
- Gwahoddwyd Netflix a Channel 4 i gwrdd â'r Panel

6. Yn ystod yr un cyfnod, gwahoddodd y Panel yr unigolion a'r sefydliadau canlynol i wneud cyfraniadau llafar:

- Alan Eslemont (Prif Swyddog Gweithredol TG4, Iwerddon)
- Andrew Jeffreys (Y Trysorlys, Llywodraeth Cymru)
- Y Sefydliad Materion Cymreig
- Canolfan Llywodraethiant Cymru (Prifysgol Caerdydd)
- Gweithgor Newyddiaduraeth er Budd y Cyhoedd Cymru

1 Llywodraeth Cymru (2021) 'Y Cytundeb Cydweithio'. Ar gael yn <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-11/cytundeb-cydweithio-2021.pdf>

2 <https://www.llyw.cymru/panel-arbenigol-ar-awdurdod-darlledu-a-chyfathrebu-cysgodol-i-gymru/cylch-gorchwyl>

3 <https://www.llyw.cymru/cyhoeddi-panel-arbenigol-ar-ddatganoli-darlledu>

7. Comisiynwyd gwaith ymchwil penodol gan y Panel i wella ei sylfaen dystiolaeth:

- Tueddiadau Darlledu – Paratowyd ar gyfer y Panel Arbenigol ar Ddatganoli Darlledu (Enders Analysis)
- Adolygiad o bwerau a chyfrifoldebau darlledu mewn gwledydd penodol (Prifysgol Caerdydd)
- Cyfryngau ar gyfer plant yn 2023 a'r angen am reoleiddio (Kids Industries)

8. Ddechrau 2023, gwahoddodd y Panel dystiolaeth ysgrifenedig drwy arolwg ar-lein Llywodraeth Cymru a derbyniodd ymatebion gan y sefydliadau canlynol:

- Arqiva
- Y Cyngor Cyfathrebu Cenedlaethol
- Undeb Cenedlaethol y Newyddiadurwyr
- Race Council Cymru
- Channel 4
- Netflix
- ITV Cymru Wales
- TAC
- Ofcom
- Cymdeithas yr Iaith

9. Ymgynghorodd y Panel hefyd ag amrywiaeth eang o adroddiadau sydd wedi cael eu cyhoeddi a rhagor o dystiolaeth sydd ar gael i'r cyhoedd.

Adran 2: Y sefyllfa ar hyn o bryd

- 10.** Mae tirwedd darlledu a chyfathrebu wedi bod yn newid yn gyflym yma yng Nghymru, ledled y DU ac yn rhyngwladol. Mae digidoleiddio a thechnoleg wedi trawsnewid sylfeini ein systemau cyfryngau; mae cyfryngau cymdeithasol bellach yn rhan annatod o'n bywydau bob dydd; mae marchnadoedd wedi dod yn fwy byd-eang; tarfwyd ar fodolau cyfryngau lleol a newyddiaduraeth ac mae llawer o heriau cymhleth yn wynebu cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus a darlledu gwasanaeth cyhoeddus. Mae cynnwys ac allbwn sectorau'r cyfryngau, sydd wedi'u gwahanu'n draddodiadol o ran gofynion rheoleiddio, yn cydgyfeirio ar draws llwyfannau digidol, ac mae'r ffiniau rhwng cynhyrchwyr a defnyddwyr neu ddinasyddion hefyd wedi mynd yn fwy aneglur. Ar yr un pryd, mae pryderon o hyd ynghylch lluosogrwydd yn y cyfryngau a'r angen am sector tecach sy'n gallu adlewyrchu a chynrychioli amrywiaeth gymdeithasol yn well. Mae cyflwyno band eang cyflym iawn a signal symudol 4G a 5G wedi golygu bod modd dosbarthu cynnwys yn eang dros y rhyngwrwyd, ond mae cyflymder a darpariaeth, argaeledd a hygyrchedd yn dal yn anghyson i lawer o'n cymunedau.
- 11.** Ar ôl i ddwy ddegawd fynd heibio ers dechrau datganoli, mae'r achos yn dal i gael ei wneud dros gryfhau'r berthynas rhwng democratiaeth, darlledu a chyfathrebu yng Nghymru, ac mae'r cyfryngau a thechnoleg ddigidol wedi'u nodi'n glir yn themâu strategol 'Cymraeg 2050'⁴.
- 12.** Mae'n bosibl nad yw'r term 'darlledu' yn cwmpasu cymhlethdod llawn cynnwys fideo, sain a chynnwys arall ar-lein ar ymylon cyfryngau cymdeithasol. Yn aml, nid yw sianeli teledu a radio traddodiadol yn gallu cystadlu ag elfennau o'i bŵer a'i ddylanwad. Mae'r chwyldro

technoleg yn cynnig llawer o bethau cadarnhaol i ddemocratiaeth – lleadaenu gwybodaeth a barn bwysig, sy'n gallu bod yn gymhleth ar brydiau – ond mae llawer o beryglon; effaith niweidiol 'newyddion ffug' a diffyg cyferbyniad, cydbwysedd ac amrywiaeth amlwg a chadarn o ran y cynnwys sydd ar y llwyfannau hyn i herio lleisiau lleiafrifol i lywio'r sgwrs a dylanwadu'n ormodol arni, yn wleidyddol ac fel arall.

- 13.** Nid yw'r diffiniad o 'ddarlledu' yn ein cylch gwaith yn cynnwys newyddiaduraeth yn benodol ac rydym yn ymwybodol bod panel arbenigol ar newyddiaduraeth er budd y cyhoedd yn rhedeg yn gyfochrog â'n gwaith. Fodd bynnag, er mwyn cyd-fynd â'n cylch gorchwyl i ddiogelu a chryfhau buddiannau democratiaeth a thrafodaethau gwleidyddol iach, mae'n hanfodol ein bod yn cynnwys yr angen i sicrhau effaith a gwelededd newyddiaduraeth gyfrifol a rheoledig.
- 14.** Mae'r Bil Cyfryngau, a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y DU ym mis Mawrth 2023, yn cydnabod esblygiad terminoleg ac yn cyfeirio mwy at 'wasanaethau clyweledol', 'cynnwys clyweledol', 'cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus', 'darlledwr gwasanaeth cyhoeddus', 'gwasanaethau rhaglenni ar y rhyngwrwyd', lle'r oedd y term 'darlledu' wedi'i ddefnyddio mewn deddfwriaeth flaenorol i ddiffinio rôl a gweithgarwch clyweledol y BBC, S4C, C3, C4 a C5. Yn yr un modd, mae'r llythyr diweddar at Ofcom gan Ysgrifennydd Gwladol Llywodraeth y DU dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn cyfeirio at **"fframwaith amlygrwydd ar-lein newydd fel bod cynnwys gwasanaeth cyhoeddus ar gael, ac yn cael amlygrwydd, ar draws y prif lwyfannau teledu ar-lein."**⁵

⁴ Llywodraeth Cymru (2017) 'Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg'

⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/dcms-secretary-of-state-letter-to-ofcom-on-the-renewal-of-the-channel-3-and-channel-5-licences/letter-from-dcms-secretary-of-state-to-ofcom-on-the-renewal-of-the-channel-3-and-channel-5-licences>

- 15.** Mae arferion gwyllo wedi newid, gyda gostyngiad o 37% mewn ffigurau gwyllo teledu llinol ers 2010, ac mae hyn wedi digwydd hyd yn oed yn gyflymach dros y 2 flynedd diwethaf. Mae'r newidiadau hyn yn arbennig o amlwg yn y grwpiau oedran iau sy'n gwyllo tua 75-80% yn llai o deledu na'u cyfoedion ddegawd yn ôl.⁶ Yn ôl Cyfryngau'r Genedl: Cymru 2022, roedd pobl yng Nghymru'n treulio ychydig dros 3 awr y dydd yn gwyllo teledu sy'n cael ei ddarlledu ar set deledu yn 2021, sy'n fwy na chfartaledd y DU, ond gostyngodd yr amser a dreulir yn gwyllo teledu gan ddarllledwyr yng Nghymru o 12.6% o'i gymharu â 2020, y gostyngiad cyfrannol mwyaf o blith holl wledydd y DU.
- 16.** Mae gan ddarllledwyr domestig lwyfannau fideo ar-alw ar gyfer eu cynnwys ochr yn ochr â gwasanaethau Fideo Ar-alw Drwy Danysgrifio (SVODs) byd-eang fel Netflix, Amazon Prime ac ati. Mae rhywfaint o gynnwys darllledwyr domestig hefyd ar gael ar lwyfannau fideo ar-lein a safleoedd cyfryngau cymdeithasol (fel YouTube, Facebook, Instagram, a TikTok) ac ar wasanaethau Fideo Ar-alw drwy Danysgrifio.
- 17.** Mewn amgylchedd cyfryngau digidol byd-eang ac aml-lwyfan cydgyfeiriol, mae wedi dod yn fwyfwy heriol i sicrhau gwelededd a'r gallu i ddod o hyd i gynnwys sy'n gysylltiedig â Chymru, gan gynnwys cynnwys yn y Gymraeg. Gall technoleg ac algorithmau seiliedig ar ardal ddaearyddol wneud y cynnwys hwn yn fwy - neu'n llai - hygyrch i bobl sy'n byw yng Nghymru.
- 18.** Mae cynhyrchu cynnwys cyfryngau Cymraeg yn ddibynnol iawn ar yr amgylchedd darlledu gwasanaeth cyhoeddus, fel sy'n wir am lawer o gymunedau ieithoedd lleiafrifol ledled Ewrop. Mae lluosogrwydd cynnwys a lluosogrwydd o ran darparwyr cynnwys yn y Gymraeg yn ffactor pwysig wrth ddiwallu anghenion cymuned amrywiol o siaradwyr.
- 19.** Mae gan y sector darlledu rhan ganolog o ran cyfrannu at hyfywedd y Gymraeg yn y byd digidol. Mewn tirwedd sy'n newid, mae angen cyfleoedd ychwanegol er mwyn cryfhau a gwella presenoldeb a defnydd o'r iaith ar draws ystod o lwyfannau a chysylltu ei siaradwyr â chynnwys digidol amrywiol yn yr iaith.
- 20.** Dros y blynyddoedd nesaf, mae disgwyl i'r tueddiadau cyffredinol hyn barhau, gyda rhagolygon y bydd teledu a gynhyrchir gan ddarllledwyr yn cyfrif am ddim ond hanner yr holl fideos a fydd yn cael eu gwyllo yn 2027. Fodd bynnag, mae'r ystadegau llinell uchaf hyn yn cuddio amrywiaethau enfawr fesul grwpiau oedran. Erbyn 2027, rhagwelir mai dim ond 12% o'u hamser fideo y bydd pobl ifanc 15-24 oed yn ei dreulio yn ymgysylltu â chynnwys wedi'i gomisiynu/gynhyrchu gan ddarllledwyr, o'i gymharu ag 85% ar gyfer y rheini sydd dros 65 oed⁷.
- 21.** O fewn y darlun ehangach hwn o newid cyflym, mae rhai tueddiadau a thestunau pryder penodol yn amlwg i Gymru, fel y mae'r adroddiad ymchwil 'Broadcasting Trends', a gomisiynwyd gan y Panel yn dangos⁸:
- Mae dros chwarter yr oedolion yn cael gafael ar newyddion am Gymru drwy lwyfannau cyfryngau cymdeithasol, yn enwedig Facebook, ac mae TikTok yn boblogaidd iawn ymysg oedolion ifanc;
 - Mae mwy o fodlonrwydd â darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru nag unrhyw wlad arall yn y DU (roedd 71% o'r rheini a oedd yn gwyllo gwasanaethau sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru mewn cyfnod o 6 mis yn ystod 2021 yn dweud eu bod yn fodlon, a dim ond 9% oedd yn anfodlon);
 - Mae ITV yng Nghymru yn tanberfformio o'i gymharu ag STV yn yr Alban, o ran canfyddiadau ynglŷn â darparu rhaglenni am eu gwledydd eu hunain.

⁶ Enders Analysis (Chwefror 2023) 'Tueddiadau Darlledu: paratowyd ar gyfer y Panel Arbenigol ar Ddatganoli Darlledu'

⁷ Enders Analysis (Chwefror 2023) 'Tueddiadau Darlledu: paratowyd ar gyfer y Panel Arbenigol ar Ddatganoli Darlledu'

⁸ Enders Analysis (Chwefror 2023) 'Tueddiadau Darlledu: paratowyd ar gyfer y Panel Arbenigol ar Ddatganoli Darlledu'

- Mae ffigurau gwyllo rhaglenni Cymreig y BBC ac ITV yn cyfrif am ddim ond 4% o gyfanswm yr amser gwyllo teledu, gyda'r gwyllo'n gogwyddo'n drwm tuag at y rheini dros 65 oed. Yn unol â'r holl wyllo teledu, mae hyn yn gostwng dros amser, ond ar gyfradd ychydig yn arafach;
- Rhwng 2010 a 2022, bu gostyngiad o 62% yng nghyfanswm y rheini o dan 45 oed sy'n gwyllo rhaglenni rhwydwaith o Gymru. Oherwydd y gostyngiadau hyn, roedd 88% o'r rheini a oedd yn gwyllo rhaglenni rhwydwaith o Gymru yn 2022 yn dod o'r grŵp oedran dros 45 oed, er bod y grŵp hwn yn cyfrif am ychydig o dan hanner poblogaeth Cymru;
- Mae'r nifer sy'n gwrando ar y radio ledled Cymru yn debyg i'r DU, oni bai am y ffaith bod y BBC yn llawer mwy poblogaidd. Mae gan BBC Radio Cymru ystod ddemograffig eang o wrandawyr o ran oedran a chefnidir economaidd-gymdeithasol. Bobl dros 65 oed sy'n gyfrifol am dri chwarter oriau gwrando BBC Radio Wales, sy'n codi cwestiynau ar unwaith ynghylch gwasanaethu pobl iau nad ydynt yn siarad Cymraeg.

22. Mae'r Sefydliad Materion Cymreig wedi gwneud gwaith i asesu cyflwr presennol rheoleiddio ac atebolrwydd darlledwyr yng Nghymru ac i edrych ar yr opsiynau sydd ar gael o ran modelau rheoleiddio yn y dyfodol. Cyhoeddwyd dwy ran olaf ei adroddiad ar Reoleiddio Darlledu yng Nghymru⁹ ym mis Mawrth 2023. Roedd yr adroddiad yn nodi dau brif argymhelliad:

Argymhelliad 1 - Dylai Llywodraeth y DU drosglwyddo rhai swyddogaethau sy'n ymwneud â darlledu o'r Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (pob penodiad i fyrddau sy'n llywodraethu darlledwyr, cyfrifoldeb polisi dros ddarlledu masnachol, a

phenderfyniadau sy'n ymwneud â Siarter y BBC, Cytundeb y BBC a Ffi'r Drwydded Darlledu) i (a) Llywodraeth Cymru neu (b) Gomisiwn annibynnol.

- **Argymhelliad 2** - Dylai Llywodraeth Cymru greu Sefydliad Cyfryngau yng Nghymru cyn diwedd tymor presennol y Senedd ym mis Mai 2026. Dylai fod yn annibynnol ar lywodraethau a'i gylch gwaith fyddai gwasanaethu buddiannau dinasyddion a chynulleidfaedd yng Nghymru.

23. Mae cwestiynau ynghylch llywodraethu Cymru yn y dyfodol yn ychwanegu mwy o gymhlethdod at y cymysgedd. Mae adroddiad interim y Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru yn nodi deg pwynt lle mae pwysau ar ddatganoli, gan gynnwys pa mor fregus yw cysylltiadau rhynglywodraethol, cyfyngiadau ar bolisi a chyflawni ar ymylon y setliad, a diffyg gwybodaeth ac atebolrwydd. Mae'r pwysau a nodwyd gan y Comisiwn yn taro tant gyda'r Panel hwn o ran y dystiolaeth maent wedi'i chlywed ar draws y dirwedd darlledu a chyfathrebu mewn cyd-destun datganoledig ac yn tanlinellu pa mor fregus ac annigonol yw'r system bresennol o ran cyflawni go iawn ar gyfer pobl Cymru.

⁹ Adroddiad Pwerau Darlledu yng Nghymru yr IWA - Rheoliadau Darlledu yng Nghymru - Sefydliad Materion Cymreig (iwa.wales)

24. Mae'r Cytundeb Cydweithio⁹⁰ rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru yn cydnabod y diffyg hwn, ac yn nodi rhai o'r prif broblemau gyda'r system bresennol:

“Darlledu

Er bod y pandemig wedi codi proffil democratiaeth Cymru a Chymru yng nghyfyngau'r DU, mae consensws cyffredinol bod y fframwaith darlledu a chyfathrebu presennol yn annigonol, yn llesteirio bywyd democrataidd ein gwlad ac nad yw'n gwasanaethu anghenion y Gymraeg, na'r uchelgeisiau ar ei chyfer. Felly, nid yw'r system bresennol yn gallu darparu'r cyfyngau sydd eu hangen ar Gymru. Mae Llywodraeth Geidwadol y DU hefyd yn peri bygythiadau parhaus i ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus, ac ymosodiadau arnynt. Mae Plaid Cymru a Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylid datganoli pwerau darlledu a chyfathrebu i'r Senedd.”

25. Ar hyn o bryd, mae 'darlledu a chyfyngau eraill' yn parhau i fod yn Faterion a Gadwyd yn Ôl⁹¹ ac ni all y Senedd ddeddfu yn y meysydd hyn. Nid yw'r ddeddfwriaeth bresennol na Siarter y BBC yn benodol i Gymru. Mae hyn hefyd yn wir o ran y Bil Cyfyngau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y DU ym mis Mawrth 2023. Er mwyn rhoi pwerau i'r Senedd ddeddfu yn y maes hwn, byddai'n rhaid i Senedd y Deyrnas Unedig ddiwygio Deddf Llywodraeth Cymru i ddileu'r mater a gadwyd yn ôl.

26. Ar hyn o bryd mae gan Weinidogion Cymru bwerau eang a nodir yn adran 60 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 i wneud unrhyw beth sy'n briodol yn eu barn hwy i gyflawni unrhyw un neu ragor o'r amcanion canlynol: (a) hybu neu wella llesiant economaidd Cymru, (b) hybu neu wella llesiant cymdeithasol Cymru, a (c) hybu neu wella llesiant amgylcheddol Cymru. Mae adran 61 o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn caniatáu'n benodol i Weinidogion Cymru wneud unrhyw beth sy'n briodol yn eu barn hwy i gefnogi gweithgareddau amrywiol gan gynnwys: celfyddydau a chrefftau sy'n ymwneud â Chymru, gweithgareddau diwylliannol sy'n ymwneud â Chymru, a'r Gymraeg.

27. Mae'r pwerau hyn (adrannau 60 a 61) yn eang iawn ac yn rhoi cryn ryddid i Weinidogion Cymru gefnogi amrywiaeth o weithgareddau. Mae adran 70 yn rhoi pŵer penodol i'r Prif Weinidog roi cymorth ariannol (boed hynny drwy grant, benthyciad neu warant) i unrhyw weithgaredd y mae'r Prif Weinidog yn credu a fydd yn sicrhau, neu'n helpu i sicrhau, bod unrhyw amcan yn cael ei gyflawni o fewn swyddogaethau Llywodraeth Cymru.

⁹⁰ Llywodraeth Cymru (2021) 'Y Cytundeb Cydweithio'. Rhaglen Bolisi Lawn'. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/y-cytundeb-cydweithio-rhaglen-bolisi-lawn.html>

⁹¹ Deddf Llywodraeth Cymru 2006. Diwygiad yn Atodlen 7A (mater a gadwyd yn ôl 158)

Adran 3: Beth glywodd y Panel

28. Daeth themâu allweddol i'r amlwg o'r dystiolaeth, a dyma'r sylfaen ar gyfer yr argymhellion yn yr adroddiad hwn:

Atebolrwydd, craffu a rheoleiddio

- Rhoddodd y Panel gyfle i drafod modelau eraill o reoleiddio, yn ogystal ag atebolrwydd a chraffu gyda'r nod o wasanaethu pobl Cymru yn well yn y maes hwn. Roedd darlledwyr presennol, rheoleiddwyr ac undebau yn amharod i gymryd rhan yn y sgwrs hon, gan gynnwys ar lefel modelu damcaniaethol, gan nodi mai mater gwleidyddol fyddai unrhyw adolygiad o'r trefniadau cyfansoddiadol presennol.
- Cyfeiriwyd at yr angen i ddarlledwyr fod yn atebol a'r angen i gynulleidfaoedd allu derbyn yr un gwasanaethau neu well gwasanaethau drwy unrhyw drefniadau. Byddai S4C yn disgwyl cael eu trin fel darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus eraill ledled y DU gan nodi'r gwerth a'r manteision sy'n gysylltiedig â chael eu hystyried fel rhan o'r 'teulu' darlledu gwasanaeth cyhoeddus ehangach.
- Clywodd y Panel bryderon mai dim ond sgysiau cyfeillgar oedd y trafodaethau â Phwyllgorau'r Senedd ar hyn o bryd, ac yn ei hanfod, nid oedd gan y Senedd bŵer go iawn i ddal Darlledwyr Gwasanaeth Cyhoeddus yn atebol.
- Nododd BECTU eu bod yn credu bod diffyg atebolrwydd yng Nghymru o ran darlledu gan fod Byrddau'r BBC ac S4C yn atebol yn uniongyrchol i'r Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn San Steffan.
- Nododd y BBC eu bod yn atebol i OFCOM o ran eu cyfrifoldebau i Gymru, gan gynnwys targedau penodol ynghylch nifer yr oriau

darlledu sy'n cynrychioli Cymru a'u gwariant ar gynnwys.

- Yn gyffredinol, nodwyd bod y sefyllfa bresennol yn system a oedd yn gweithio ac nad oedd angen dybryd i wella atebolrwydd ar lefel Cymru. Ar hyn o bryd, mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn wynebu craffu llai manwl o ran eu gweithgarwch yng Nghymru, ar gyfer Cymru ac am Gymru. Mae'r Panel yn credu bod dadl dros gefnogi atebolrwydd mwy uniongyrchol i bobl Cymru.
- Nododd y Panel fod rhai gwledydd Ewropeaidd yn gweithredu modelau o reoleiddio ar y cyd, lle mae rhai agweddau ar reoleiddio'r cyfryngau yn digwydd ar lefel y wladwriaeth ac eraill ar lefel seneddau ymreolaethol neu ddatganoledig¹².
- Roedd yn ymddangos fod y rheini a oedd yn rhoi tystiolaeth yn ffafrio datblygu'r system bresennol o Femoranda Cyd-ddealltwriaeth rhwng darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus a Llywodraeth Cymru, a rhwng ei gilydd. Nid yw'r trefniant hwn yn caniatáu unrhyw fewnbwn gan ddinasyddion, ac nid yw chwaith yn cynnwys unrhyw gyfraniad annibynnol at ddadl gyhoeddus ynghylch dyfodol hirdymor darlledu a chyfathrebu yng Nghymru.
- Mae diffyg data sylweddol mewn perthynas â'r cyfryngau darlledu a chyfathrebu sy'n cael ei brofi gan bobl Cymru, ac nid oes gan yr un sefydliad gyfrifoldeb i fynd i'r afael â hyn ar hyn o bryd.
- Roedd y Panel yn bryderus nad oedd blaenoriaeth yn cael ei rhoi i wneud cynnwys Cymraeg yn fwy amlwg ac yn fwy hygyrch i bobl sy'n byw yng Nghymru drwy dechnoleg lleoli daearyddol.

¹² Ysgol Newyddiaduraeth, y Cyfryngau a Diwylliant, Prifysgol Caerdydd (Ionawr 2023) 'Adolygiad o gyfrifoldebau a phwerau darlledu mewn gwledydd penodol: adroddiad i'r Panel Arbenigol ar Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru

- Roedd y Panel yn bryderus nad oedd yn ymddangos bod llawer o feddwl tua'r dyfodol nac arloesi yn digwydd i ystyried sut gallai darlledu a chyfathrebu edrych yng Nghymru yn y dyfodol. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw sefydliad yn gyfrifol am ddatblygu gweledigaeth strategol, sy'n benodol i Gymru yn y maes hwn.

Ein cenedl ddwyieithog

- Mae gwahanu'r Gymraeg a'r Saesneg yn systematig ar draws y diwydiant yn nodweddiadol o sectorau'r cyfryngau mewn gwledydd dwyieithog ac amlieithog lle mae gan y cyfryngau bresenoldeb sylweddol yn yr ieithoedd dan sylw¹³. Mae creu neu gael mynediad at awdurdodau darlledu, sianeli teledu, gorsafoedd radio yn ogystal â'r wasg argraffu ac ar-lein wedi cael eu hystyried yn llwyddiannau mawr i gymunedau ieithoedd lleiafrifol ledled Ewrop a thu hwnt. Mae cynnwys a sefydliadau cyfryngau yn gwneud cyfraniad hollbwysig at gynyddu hyfywedd ieithoedd lleiafrifol. Mae gwella presenoldeb digidol ieithoedd fel Cymraeg, Basgeg, Galiseg a Chatalaneg yn hanfodol i'w rhagolygon ar gyfer y dyfodol.
- Mae ein cenedl ddwyieithog gyfoes yn un lle rydym yn symud yn ôl ac ymlaen rhwng y Gymraeg a'r Saesneg, yn ein cartrefi, ein gweithleoedd, ein hysgolion a'n cymunedau ehangach. Ac eto, nid yw'r fersiwn o Gymru rydym ni'n ei weld a'i glywed gan ein darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn aml yn cynrychioli'r cydfodoli hyblyg a chytûn hwn rhwng y ddwy iaith. Nododd y Panel fod angen rhagor o arloesi yn y maes hwn.
- Pan mae pethau'n cael eu gadael i rymoedd y farchnad yn unig, mae ieithoedd lleiafrifol yn cael eu gwthio ymhellach i'r cyrion ac mae angen arian cyhoeddus i fynd i'r afael â heriau'r dyfodol. Gall Llywodraeth Cymru wneud hyn heb bwerau deddfu ychwanegol, ac mae eisoes yn gwneud hynny. Er enghraifft, cyllid Cyngor

Llyfrau Cymru ar gyfer Gwasanaeth Newyddion Digidol Cymraeg.

- Mae data'r Cyfrifiad diweddar¹⁴ yn dangos bod gan ychydig o dan 4% o gartrefi Cymru brif iaith ar wahân i Gymraeg neu Saesneg, a'r Bwyleg yw'r un fwyaf cyffredin. Ychydig neu ddim cynnwys darlledu sy'n cael ei ddarparu yn yr ieithoedd hyn ar hyn o bryd, a tharged statudol y DU ar gyfer iaith Arwyddion Prydain yw 5% o'r oriau o raglenni teledu¹⁵.
- Mae cynulleidfaoedd di-Gymraeg Cymru'n dal i gael eu gwasanaethu'n wael o ran cynnwys yn benodol ar gyfer Cymru, ac mae'r bwlch cyllido yn y maes gwasanaeth hwn, o'i gymharu â'r Alban, yn parhau. Mae'r Panel o'r farn na ddylid amddifadu poblogaeth ddi-Gymraeg Cymru o faint priodol o gynnwys lleol perthnasol, ac mae hefyd yn nodi bod siaradwyr Cymraeg yn aml yn gwylio ac yn gwerthfawrogi rhaglenni Saesneg am Gymru. Ni chlywodd y Panel dystiolaeth i awgrymu bod y broblem hon yn cael sylw digonol gan ddarlledwyr gwasanaethau cyhoeddus, ac mae'n dyfynnu ffigurau'n uniongyrchol gan y BBC isod i gadarnhau'r pryderon hyn¹⁶. Nid y BBC yn unig sy'n gyfrifol am beidio darparu gwasanaethau digonol i gynulleidfaoedd di-Gymraeg.
 - » Cyfanswm y gwariant ar gynnwys teledu Saesneg lleol yng Nghymru (ar draws BBC 1 a BBC 2) yn 2022 oedd £35m, o'i gymharu â chyllideb o £7 1m ar gyfer cynnwys teledu Saesneg yn yr Alban yn yr un cyfnod;
 - » Mae bodlonrwydd eang â darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru: mae cynulleidfaoedd yn fwyaf bodlon â darlledu gwasanaeth cyhoeddus (gyda 72% o'r rheini sy'n gwylio sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn ystod y chwe mis diwethaf yn dweud hynny), a dim ond 9% oedd yn anfodlon. S4C oedd â'r sgôr isaf, sef 60%.

¹³ Ysgol Newyddiaduraeth, y Cyfryngau a Diwylliant, Prifysgol Caerdydd (Ionawr 2023) 'Adolygiad o gyfrifoldebau a phwerau darlledu mewn gwledydd penodol: adroddiad i'r Panel Arbenigol ar Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru

¹⁴ <https://www.llyw.cymru/grwp-ethnig-hunaniaeth-genedlaethol-iaith-chrefydd-yng-nghymru-cyfrifiad-2021-html/religion-wales-census-2021-html>

¹⁵ https://www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0035/179954/tv-access-services-code.pdf

¹⁶ BBC Group Annual Report and Accounts 2021/22 (2022). Available at: <https://downloads.bbc.co.uk/aboutthebbc/reports/annualreport/ara-2021-22.pdf>

- » Roedd sgôr Cymru ychydig y tu ôl i Ogledd Iwerddon ond yn sylweddol uwch na'r Alban pan ofynnwyd pa mor dda roedd darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn darparu ar 'raglenni rhanbarthol sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i mi am fy ardal', gyda 52% o'r ymatebwyr yng Nghymru yn rhoi sgôr o 7 neu fwy allan o 10. Cafodd S4C sgôr o 67%, BBC 56%, ITV 49% a C4 28% a C5 22%. Yn yr Alban, cafodd ITV sgôr o 55% a 64% yng Ngogledd Iwerddon.
- » Mae sianel BBC Scotland, a lansiwyd yn 2019, ar yr awyr bob noswaith, ac mae'n cynnwys awr lawn o newyddion. Er nad yw'r model hwn efallai'n briodol i Gymru, mae'n dangos bod buddsoddiad sylweddol gan y BBC mewn oriau ac amrywiaeth o genres ar gyfer cynulleidfâ'r Alban yn Saesneg, o'i gymharu â'r hyn a welir yng Nghymru;
- » Er bod BBC Cymru Wales wedi comisiynu drama ar y cyd ag S4C o bryd i'w gilydd (cynrychiadau Cymraeg a Saesneg gefn wrth gefn), mae'r rhan fwyaf o'r dramâu Saesneg ar BBC Cymru Wales yn cael eu comisiynu ar y cyd â chomisiynwyr rhwydwaith y BBC. Mae hyn yn golygu bod bron y cyfan o wariant ac oriau BBC Cymru Wales yn y genre hwn yn cael eu neilltuo i ddrama y bwriedir ei dangos ar ryw adeg ledled y DU. Mae hyn yn dod â chryn dipyn o fuddsoddiad a graddfa i ddrama sydd wedi'i lleoli yng Nghymru ar y BBC, sy'n ddatblygiad cadarnhaol iawn. Fodd bynnag, mae'r Panel yn pryderu bod drama sy'n benodol ar gyfer cynulleidfaoedd yng Nghymru yn yr iaith Saesneg yn dod yn rhywbeth sy'n perthyn i'r gorffennol. Efallai nad yw chwaeth y rhwydwaith o ran y pwnc a stori bob amser yn adlewyrchu Cymru mewn ffordd sy'n taro tant yn ddigon dwfn â chynulleidfaoedd yma. Roedd 456 awr o raglenni Drama, Adloniant, Cerddoriaeth a'r Celfyddydau ar BBC Scotland yn 2022 (o'i gymharu â 63 yng Nghymru);
- » Mae nifer yr oriau optio allan lleol ar gyfer newyddion a materion cyfoes dyddiol ac wythnosol ar y teledu yn yr iaith Saesneg yng Nghymru wedi gostwng i 367 awr (o 429 yn 2021) sy'n achos pryder ychwanegol. Dim ond yn achlysurol y mae rhaglenni materion cyfoes ymchwiliol ffurf hir yn cael eu darlledu bellach ar y rhaglen BBC Wales Investigates. Mae Wales Live, a sefydlwyd ychydig flynyddoedd yn ôl, yn fformat cylchgrawn wythnosol sy'n parhau ar BBC 1 Wales, ond nid yw'n cyflawni'r cylch gwaith ymchwilio ffurf hir hwn;
- » Mae'r Panel yn pryderu'n fawr am nifer yr oriau o raglenni 'addysg, ffeithiol a chrefydd' ar BBC Cymru (i lawr i 165 awr yn 2022, o 212 awr yn 2021). Nid yw'r genre hwn yn addas ar gyfer cyd-gomisiynu â'r rhwydwaith (mae eithriadau i hyn o bryd i'w gilydd). Mae'n genre allweddol i gyflwyno straeon sy'n berthnasol i gynulleidfaoedd Cymru ac yn taro tant â nhw, ac mae'n ymddangos ei fod yn dirywio. Mae X Ray, rhaglen ddefnyddwyr hirsefydlog BBC Cymru, newydd ddod i ben. Er ei bod yn bosibl nad yw rhai rhaglenni'n denu digon o gynulleidfaoedd i gyfiawnhau parhau i wario arnynt, rydym yn poeni am y gostyngiad cyffredinol mewn cynnwys lleol yn y genre hwn. Allai'r darlun ddim bod yn fwy gwahanol yn yr Alban, gyda 1008 awr yn cael eu comisiynu yn 2022;
- » Mae ymchwil a gomisiynwyd gan y Panel hwn yn dangos mai rhaglenni penodol sydd wedi bod yn cael eu darlledu ers tro gan y BBC ac ITV sy'n wynebu'r cwmp mwyaf fel rhan o'r gostyngiad cyffredinol yn nifer y gwylwyr teledu rhanbarthol ac ehangach. Mae X-Ray (BBC), Wales This Week (ITV) a Sharp End (ITV) wedi ymchwilio i faterion sy'n berthnasol i wylwyr yng Nghymru ers dros ddegawd. Er bod y tri wedi cynnal cynulleidfa sylweddol am lawer o'r amser hwnnw, bu gostyngiad dramatig yn nifer y gwylwyr yn ystod y pedair blynedd diwethaf, gyda phob un yn gostwng dros 35%.
- » O ran gwariant ar y radio, mae'r ffigurau'n adrodd cyfrolau: Mae gan Radio Wales

- gyllideb o £14m ac chylludeb Radio Scotland yw £24m. Mae'r gyllideb radio yng Nghymru'n cael ei rhannu'n fwy neu lai'n gyfartal rhwng y Gymraeg a'r Saesneg, ond mae'r ffigur gwariant cyffredinol yn codi'r cwestiwn a yw'r gorsafoedd Cymraeg neu Saesneg yn cael yr hyn sydd ei angen arnynt i wasanaethu eu cynulleidfaoedd;
- » Yn ôl y rheoliadau, mae'n rhaid i'r BBC ac ITV gynhyrchu cynnwys newyddion a chynnwys heb fod yn newyddion penodol i Gymru ar gyfer gwylwyr yng Nghymru. Mae'r rheoliad yn nodi bod yn rhaid i ITV ddarlledu 5.5 awr o gynnwys newyddion a chynnwys heb fod yn newyddion penodol i Gymru ar gyfer gwylwyr yng Nghymru bob wythnos (286 awr y flwyddyn), ac mae'n rhaid i 4 awr o hynny fod yn newyddion, a 47 munud o raglenni materion cyfoes. Yn 2021, fe wnaethant orddarparu, gan gynhyrchu 332 (yn erbyn targed o 286)
 - » Drwy gydol 2022, denodd bwletinâu newyddion Cymru ITV 1 (18:30-19:00) gynulleidfa gyfartalog o 126k. Bu gostyngiad o 45% yn hyn dros y pum mlynedd diwethaf.
 - » Mae S4C yn cyfrif am 1% yn unig o'r teledu sy'n cael ei wyllo a 3% ymysg siaradwyr Cymraeg, ond mae gwyllo wedi aros yn eithaf cyson dros y pum mlynedd diwethaf.
 - » Roedd 505,000 o bobl yn gwyllo S4C yn y DU mewn wythnos arferol yn 2022. Yng Nghymru, roedd yn cael ei wyllo gan 10% o'r boblogaeth sy'n berchen ar deledu bob wythnos. - Er mai dim ond 5% o gyrhaeddiad wythnosol sydd gan S4C ymysg pobl ifanc o dan 25 oed yng Nghymru ac 8% ymysg pobl 25-44, roedd ei chyrraeddiad yn uwch ymysg pobl 45-64 oed (12%) a phobl dros 65 oed (17%)
 - » Mae 28% o holl wyllo S4C yn ymwneud â rhaglenni chwaraeon, ac mae'n cyfrif am hanner y gwyllo ymysg pobl nad ydynt yn siarad Cymraeg. O'r 30 rhaglen a gafodd eu gwyllo fwyaf ar S4C yn 2022, roedd 24 yn

gemau chwaraeon (roedd 8 o'r 10 uchaf yn gemau pêl-droed rhyngwladol).

- » Os cyfunwch chi gyfrannau gwyllo S4C (1%) â'r cyfrannau gwyllo ar gyfer cynnwys rhwydwaith o Gymru ar y BBC ac ITV, roedd 5% o gyfanswm yr oriau o deledu a wylwyd gan gynulleidfaoedd Cymru yn 2022 yn gynnwys a gynhyrchwyd ar gyfer Cymru. Mae hynny'n bron i 8 munud o wyllo y pen bob dydd.

Rôl Cymru Greadigol

- » Mae Cymru Greadigol yn asiantaeth datblygu economaidd yn Llywodraeth Cymru sy'n cefnogi'r diwydiannau creadigol yng Nghymru. Mae'n canolbwyntio ar hyrwyddo twf ar draws y sectorau Teledu, Ffilm ac Animeiddio; Gemau, VFX ac ôl-gynhyrchu; Cerddoriaeth, Comedi a Chyhoeddi, ynghyd ag arwain ar safbwynt polisi Llywodraeth Cymru ar ddarlledu a'r cyfryngau. Mae'n buddsoddi mewn creu cyfleoedd i bobl yn y diwydiant drwy gefnogi mentrau sgiliau a thalent, ariannu prosiectau sy'n rhoi hwb i seilwaith a busnesau creadigol, darparu cyngor arbenigol ac yn mynd ati i hyrwyddo cynaliadwyedd, amrywiaeth a chydaddoldeb i bawb ar draws y sectorau creadigol.
- » Mae Cymru Greadigol wedi buddsoddi'n sylweddol mewn dramâu teledu dros y blynyddoedd diwethaf, gan roi hwb mawr i'r diwydiannau creadigol yma. Mae buddsoddiad Cymru Greadigol wedi arwain at gael mwy o bortread o Gymru ar amrywiaeth o lwyfannau a sianeli teledu (ar rwydweithiau'r DU, gan gynnwys ITV a Channel 4, ac ar wasanaethau ffrydio rhyngwladol). Er fod hwn yn ddatblygiad cadarnhaol, nid yw Cymru Greadigol yn comisiynu nac yn darlledu dramâu ar gyfer cynulleidfaoedd yng Nghymru: mae'n fuddsoddwr yn hytrach na chomisiynydd. Mae'r Panel hwn yn dal yn bryderus am benderfyniadau ynghylch cyllid darlledu gwasanaeth cyhoeddus fel y mae'n berthnasol i Gymru, cyfanswm y gwariant, ac a yw'n gwasanaethu cynulleidfaoedd yn dda yng Nghymru.

Hyrwyddo cynulleidfaoedd yng Nghymru

- Nid oes yr un corff na pherson unigol yn atebol am geisio barn pobl yng Nghymru am ansawdd ac amrywiaeth y gwasanaethau darlledu a chyfathrebu am Gymru, a mynegi'r farn honno. Mewn gwirionedd, gellid dadlau mai'r bobl sy'n cael eu gadael allan ar hyn o bryd o'r gwaith o lunio strategaeth darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru yw'r cyhoedd eu hunain.
- Roedd tystiolaeth ysgrifenedig a gafodd y panel gan Race Council Cymru yn dweud 'nad ydynt yn clywed ein hacenion ein hunain, ein lleisiau ein hunain, a'n profiadau ein hunain yn cael eu hadlewyrchu'n ôl i ni'. Fodd bynnag, bach iawn oedd y ffocws ar degwch, amrywiaeth, cynhwysiad a pherthyn yn llawer o'r dystiolaeth a gafwyd. Mae hyn yn dangos i'r Panel fod cryn angen gweithredu mewn ffordd fwy ystyrlon a systematig.
- Roedd tystiolaeth ysgrifenedig a gafwyd gan Gymdeithas yr Iaith yn ymdrin ag amryw o faterion. Tynnodd sylw at yr heriau o ran cyllid S4C a'i chylch gwaith a'r diffyg cynnwys ar-lein yn Gymraeg (gan gynnwys apiau a gemau). Mynegwyd pryder fod yr iaith yn cael ei gadael ar ôl a chynigiwyd y dylid creu Menter Ddigidol Gymraeg. Ychydig iawn o dystiolaeth a gafodd y Panel i ddangos bod camau digonol yn cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r diffyg newyddion cywir sy'n benodol i Gymru mewn rhaglenni newyddion ledled y DU, na'r angen am sylw newyddion cynrychioladol ac amrywiol yn benodol ar gyfer Cymru.
- Nid yw'r llwyfannau digidol unigol sy'n cael eu sefydlu gan ein darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus o reidrwydd yn rhoi cynnwys yn y llefydd y mae cynulleidfaoedd eisoes yn mynd iddynt, ac mae risg nad yw'r dull hwn yn cael ei integreiddio'n ddigonol i'r dirwedd cyfryngau digidol ehangach sy'n esblygu er mwyn cadw i fyny â hynny.

Cefnogi bywyd democrataidd yng Nghymru

- Mae adroddiad Ofcom ar arferion cael gafael ar newyddion yn y DU (2022) yn dangos bod gan bobl Cymru ddiddordeb arbennig mewn clywed newyddion am eu gwlad eu hunain. Mae'n bwysig bod y dymuniad hwn yn cael ei glywed a'i drafod. Mae hefyd yn hanfodol cydnabod rôl cyfryngau cadarn sy'n gywir, yn amserol ac yn ymateb i naws a gwahaniaethau ar draws ein cenedl ddatganoledig, er mwyn galluogi democratiaeth gref i ffynnu.
- Mae amgylchedd cadarn ar draws darlledu a chyfathrebu yn hanfodol bwysig i ddemocratiaeth ddatblygedig a gwybodus. Mewn byd sy'n weithredol yn ddigidol, mae'n hanfodol cael systemau dosbarthu newyddion dibynadwy a chyfrifol sy'n estyn allan i gynulleidfaoedd yn y manau digidol maen nhw'n treulio amser ynddyn nhw. Nid yw'n ddigon i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus greu llwyfannau ac apiau ar wahân lle mae eu darpariaeth newyddion.
- Mae llawer o wledydd sydd â heriau tebyg i Gymru wrthi'n datblygu strategaethau ar gyfer addasu polisiau a sefydliadau cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus ar gyfer y dirwedd cyfryngau digidol. Mae systemau gwasanaeth cyhoeddus yn wynebu cyllid cyfyngedig ac un o'r pwysau mwyaf ar ddarlledwyr yw'r gystadleuaeth ddwys gan wasanaethau fideo ar alw drwy danysgrifio byd-eang i gynulleidfaoedd a chynhyrchu, cyflenwi a dosbarthu cynnwys. Mae'n hanfodol o ran ymddiriedaeth y cyhoedd mewn sefydliadau cyfryngau bod gwahaniad rhwng buddiannau gwleidyddol neu fasnachol a llywodraethu'r cyfryngau, a gall cyfranogiad cyhoeddus mwy uniongyrchol mewn penderfyniadau allweddol sy'n ymwneud â chyllid, trefniadau llywodraethu a strategaethau cynnwys cyfryngau cyhoeddus gyfrannu at dulliau llywodraethu ac atebolrwydd newydd. Er mwyn llunio polisiau'n effeithiol a chynllunio ar gyfer y cyfryngau cyhoeddus, mae angen craffu ac atebolrwydd

cyhoeddus ystyrion, a dylai fod yn seiliedig ar ymchwil cynhwysfawr, awdurdodol a thryloyw¹⁷.

- Dylid cynnwys pobl Cymru yn y sgwrs am ddatganoli gwasanaethau darlledu a chyfathrebu. Mae'r dirwedd yn gymhleth, a doedd hyd yn oed rhai o'r arbenigwyr y cysylltwyd â nhw am dystiolaeth heb feddwl yn ehangach nag ystyried sut beth fyddai darlledu datganoledig.

¹⁷ Ysgol Newyddiaduraeth, y Cyfryngau a Diwylliant, Prifysgol Caerdydd (Ionawr 2023) 'Adolygiad o gyfrifoldebau a phwerau darlledu mewn gwledydd penodol: adroddiad i'r Panel Arbenigol ar Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru

Adran 4: Sefydlu Awdurdod Cysgodol i Gymru

29. Rhoddodd y Panel ystyriaeth, ar sail y dystiolaeth a glywodd, i'r manteision a'r heriau a allai ddeillio o beidio â gweithredu. Mae peidio â gweithredu yn creu amryw o heriau, gan gynnwys:

- Byddai hyn yn golygu colli cyfle i ddatblygu sgwrs genedlaethol soffistigedig a gwybodus am rôl a dyfodol darlledu, cyfathrebu a newyddiaduraeth yng Nghymru, ar yr adeg dyngedfennol hon;
- Gallai'r ansicrwydd presennol ynghylch cyllid yn y dyfodol i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus gan Lywodraeth y DU barhau, gan roi darlledu yng Nghymru mewn sefyllfa fwy bregus;
- Byddai cynulleidfaoedd yng Nghymru'n colli'r cyfle i gael rhywfaint o ddylanwad dros y dirwedd darlledu a chyfathrebu sy'n newid yn gyflym yma, ar draws y DU ac yn fyd-eang.

30. Pa gamau bynnag sy'n cael eu cymryd nawr, hoffai'r Panel bwysleisio bod yn rhaid cael dull ymatebol, y gellir ei addasu. Rhaid ceisio a defnyddio data a gwybodaeth sy'n benodol i Gymru, a rhaid i bobl Cymru fod wrth galon y sgwrs. Synnwyd y Panel gan y ffaith nad oes, ar hyn o bryd, un unigolyn na chorff sy'n gyfrifol am ddiogelu buddiannau pobl Cymru. Mae peidio â chael rhywun yn cyflawni rôl hanfodol yr 'hyrwyddwr' yn gadael bwlch sylweddol.

31. Gyda mwy o newid ar y gorwel, mae angen i Lywodraeth Cymru fabwysiadu dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar y dyfodol, gan edrych ymlaen at y newidiadau sydd ar y gweill, ac ystyried beth allai'r goblygiadau fod i Gymru mewn ffordd glir a chraff. Byddai corff gyda chyfrifoldeb penodol am stiwardio gweledigaeth gydlynol, strategol a gwybodus, ac ymgysylltu â phobl Cymru, yn darparu gwerth sylweddol ar hyn o bryd.

32. Felly, mae'r Panel yn argymhell sefydlu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru (y cyfeirir ato o hyn ymlaen fel 'Awdurdod Cysgodol'). Mae'n argymhell bod yr Awdurdod Cysgodol:

- Yn annibynnol ar y Llywodraeth;
- Yn cynnwys unigolion sydd â'r cyfuniad cywir o arbenigedd, profiad a dychymyg amrywiol i gefnogi newid trawsnewidiol ar draws y sector darlledu a chyfathrebu, gyda phobl Cymru ac ar eu rhan;
- Yn ymroddedig i ddod o hyd i ffyrdd ystyrlon ac arloesol o roi pobl Cymru wrth galon y weledigaeth ar gyfer dyfodol darlledu a chyfathrebu yng Nghymru;
- Yn canfod ffyrdd o gryfhau'r mecanweithiau atebolrwydd sy'n ymwneud â darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru, yn enwedig mewn meysydd sy'n arbennig o bwysig i bobl Cymru, hyd yn oed os nad oes newid i'r trefniadau deddfwriaethol a rheoleiddiol;
- Yn ymgysylltu'n uniongyrchol â darlledwyr i'w galluogi, eu hwyluso a'u cefnogi i gyflawni eu nodau;
- Yn gyfrifol yn benodol dros y Gymraeg, meithrin perthnasoedd a sbarduno arloesedd a newid ar draws y sector, gyda'r bwriad o gyflawni nodau strategol 'Cymraeg 2050';
- Yn ceisio gwella'r ddarpariaeth o ran cynnwys Saesneg sy'n cael ei wneud yng Nghymru ar gyfer pobl Cymru, a phontio'r bwlch rhwng y Gymraeg a'r Saesneg ar draws sbectrwm cyfan y dirwedd darlledu a chyfathrebu;
- Yn esblygu dros amser, gan weithio o fewn y mecanweithiau presennol i ddechrau, gan ddarparu gwybodaeth a data i lywio a gwella, ond yn gallu addasu i ychwanegu swyddogaethau ychwanegol os bydd angen rhagor o ddatganoli.

Adran 5: Awdurdod Cysgodol i Gymru - egwyddorion allweddol

- 33.** Rhaid i'r Awdurdod Cysgodol weithredu fel galluogwr ar gyfer meddwl a gweithredu ar y cyd, gan annog arloesedd, optimistiaeth, dychymyg ac uchelgais.
- 34.** Rhaid i'r Awdurdod Cysgodol ddarparu un pwynt ffocws ar gyfer stiwardiaeth drylwyr, gan ddod yn gorff y bydd yr holl randdeiliaid 'yn troi ato' fel canolbwynt ar gyfer arbenigedd, gwybodaeth ac arweinyddiaeth.
- 35.** Bydd yr Awdurdod Cysgodol yn ceisio gweithio gyda darlledwyr presennol a chrewyr cynnwys, gan gynnwys rhai newydd o bosibl, i hyrwyddo'r egwyddorion allweddol hyn:
- Bod ansawdd y cynnwys a gynhyrchir ar gyfer cynulleidfaoedd yng Nghymru yn gyson uchel;
 - Bod y cynnwys hwn yn gwasanaethu gwahanol gymunedau a demograffeg ledled Cymru;
 - Bod rhaglenni rhwydwaith a deunydd a gynhyrchir yn benodol ar gyfer Cymru yn cynnig portread ac yn adrodd straeon sy'n berthnasol i gynulleidfaoedd yng Nghymru;
 - Mae cynnwys newyddion bob amser yn gywir ac yn cynrychioli amrywiaeth o safbwyntiau a phrofiadau.
 - Dylai cynnwys sy'n cael ei gynhyrchu ar gyfer cynulleidfaoedd yng Nghymru fod yn weladwy ac yn hawdd dod o hyd iddo ar draws llwyfannau digidol.
- 36.** Dylai anghenion pobl Cymru fod yn ganolog i'r ystyriaethau sy'n ymwneud â datganoli darlledu. Rhaid i'r Awdurdod Cysgodol alluogi sgwrs gyda'r cyhoedd ar sail dulliau trawsnewidiol o ran tegwch, amrywiaeth, cynhwysiad a pherthyn.
- 37.** Rhaid cael dull gweithredu uchelgeisiol ac eang ar gyfer y Gymraeg, gan adeiladu ar lwyfannau presennol a gwella arloesedd a chynnwys digidol.
- 38.** Dylai'r Awdurdod Cysgodol roi cyngor ar sut y gellid pontio'r bwlch presennol rhwng y Gymraeg a'r Saesneg, gan hwyluso'r gwaith o brofi a dysgu dulliau newydd.
- 39.** Rhaid i'r Awdurdod Cysgodol allu addasu, ymateb ac arloesi yn wyneb newid.

Adran 6: Awdurdod Cysgodol i Gymru - meysydd y canolbwyntir arnynt yn benodol

- 40.** Rhoddodd y Panel ystyriaeth benodol i rai meysydd allweddol a ddylai ddod o fewn cwmpas yr Awdurdod Cysgodol, sef:
- Newyddiaduraeth er budd y cyhoedd
 - Plant a phobl ifanc
 - Chwaraeon
- 41.** Mae'r meysydd hyn yn bwysig am y rhesymau canlynol:
- Eu harwyddocâd diwylliannol i Gymru;
 - Eu rôl o ran adeiladu democratiaeth sy'n ymgysylltu â phobl;
 - Eu sefyllfa mewn perthynas â'r uchelgeisiau o ran y Gymraeg a amlinellir yn 'Cymraeg 2050';
 - Eu pwysigrwydd wrth ystyried Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol;
 - Eu heffaith ar gynaliadwyedd hirdymor y sector.
- Adran 6.1: Newyddiaduraeth**
- 42.** Mewn ymateb i'r ymrwymadau yn y Cytundeb Cydweithio, gofynnwyd i'r Panel ystyried cryfhau democratiaeth yng Nghymru a lleihau'r diffyg gwybodaeth.
- 43.** Clywodd y panel gan rai o aelodau Gweithgor Newyddiaduraeth er Budd y Cyhoedd Cymru, a bu'n gweithio'n agos gyda nhw. Cafodd ei gynnull i roi cyngor ar gamau gweithredu i gefnogi cynaliadwyedd tymor hir newyddiaduraeth er budd y cyhoedd yng Nghymru yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- 44.** Mae synergedd clir rhwng gwaith Gweithgor Newyddiaduraeth er Budd y Cyhoedd Cymru a'r Panel Arbenigol. Mae'r ddau grŵp wedi parhau i ganolbwyntio ar yr angen i feithrin yr amodau iawn ar gyfer ymgysylltu democrataidd. Mae'r ddau wedi ceisio diffinio pa amodau strwythurol fydd eu hangen, er mwyn cynhyrchu cynnwys sy'n diwallu anghenion pobl Cymru.
- 45.** Mae'r Panel yn cydnabod bod newyddiaduraeth yn elfen bwysig o'r dirwedd darlledu a chyfathrebu, ac felly mae'n credu bod yn rhaid ei ystyried yn rhan strategol o waith yr Awdurdod Cysgodol wrth symud ymlaen.
- 46.** Dylai'r Awdurdod Cysgodol ymgysylltu â'r allbynnau o waith pwysig y Gweithgor o'r cychwyn cyntaf.
- 47.** Mae'r newidiadau cyflym i'r broses o gynhyrchu, cyhoeddi a defnyddio cynnwys ar draws cynifer o sianeli yn golygu bod modelau traddodiadol o ddeall a chefnogi newyddiaduraeth wedi dyddio'n gyflym. Mae'n hanfodol bod dulliau newydd yn cael eu profi a'u dysgu'n gyflym.
- 48.** Dylai Cymru, fel gwlad fach sydd â chysylltiadau da, allu creu a chynnig ffyrdd newydd o gefnogi'r sector, gan ystyried yr amgylchedd newidiol, a sganio'r gorwel ar gyfer yr hyn sy'n dod nesaf.
- 49.** Ni fydd yn ddigon i wneud buddsoddiadau bach annibynnol gan ddefnyddio modelau traddodiadol. Rhaid i ni weithio gyda chymunedau i ddatblygu damcaniaeth gref o ran newid, er mwyn gallu mesur ymyriadau systemig gan ddefnyddio metrigau a ddiffiniwyd, sy'n ceisio cael effaith drawsnewidiol ar ymgysylltu democrataidd. Roedd y dystiolaeth a gyflwynwyd gan Race Council Cymru yn arbennig o awyddus i ganolbwyntio ar y canlynol yn y dyfodol: 'Rhaid i ddyfodol newyddiaduraeth edrych yn wahanol i'r gorffennol. Rydym yn... annog yr Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu cysgodol i Gymru, i fynd i'r afael â'n pryderon ynghylch elfennau bregus yn y cyfryngau ar hyn o bryd a'r ymosodiadau ar eu hannibyniaeth. Hoffem weld defnydd o'r Gymraeg, yn enwedig yn y maes digidol ac yn annog lluosogrwydd yn y cyfryngau.'
- 50.** Mae angen cydlynu a buddsoddi ar gyfer y math hwn o newid strategol, blaengar a systemig, yn enwedig pan fo llawer o gyhoeddiadau print ac ar-lein ledled Cymru eisoes mewn sefyllfaoedd ariannol ansicr.

51. Mae newyddiaduraeth gynaliadwy, gywir ac atyniadol o ansawdd uchel, sy'n deillio o anghenion a buddiannau pobl Cymru, yn rhan annatod o'r ecosystem darlledu a chyfathrebu ehangach.

52. Mae'r Panel felly'n argymhell bod cwmpas yr Awdurdod Cysgodol yn cynnwys newyddiaduraeth.

Adran 6.2: Plant a phobl ifanc

53. Roedd y Panel yn awyddus i ddeall beth allai rôl Awdurdod Cysgodol fod mewn perthynas â phlant a phobl ifanc.

54. Comisiynodd y Panel adroddiad a sesiwn dystiolaeth gan arbenigwyr yn y maes, a oedd yn datgelu rhai tueddiadau penodol o ddi-ddordeb a phryder¹⁸:

- Mae plant 13 oed ac iau nawr yn defnyddio llawer iawn o gynnwys sy'n gysylltiedig â fideo, boed hynny'n fideo ar-lein (fel YouTube) neu ffrydio gwasanaethau ar-alw (fel Disney+). Mae plant rhwng 4 a 15 oed yn treulio llawer llai o amser yn gwyllo teledu byw nag unrhyw grŵp oedran arall;
- Mae darnio o ran cynnwys fideo yn arbennig o amlwg o ran cynnwys i blant, gydag amrywiaeth o sianeli a llwyfannau'n cystadlu am sylw;
- Mae plant yn treulio llawer mwy o amser ar-lein, ac yn aml yn dod o hyd i'w ffordd drwy llwyfannau digidol yn eithaf annibynnol. Mae gan y llwyfannau hyn briodweddau sy'n gwneud y gwylwr yn gaeth iddynt. Mae tystiolaeth yn dangos bod risg o ddod i gysylltiad â chynnwys niweidiol dro ar ôl tro, sy'n gallu effeithio ar iechyd meddwl.

55. Dysgodd y Panel fod gwahaniaethau amlwg, gyda rhieni yng Nghymru'n poeni mwy am agweddau penodol ar ddefnydd eu plant o gyfryngau na rhieni yng ngwledydd eraill y DU. Roedden nhw'n

poeni'n arbennig y gallai eu plant roi manylion personol i bobl ar-lein neu'n gweld cynnwys amhriodol i'w hoedran ar-lein neu ar y teledu. Mewn perthynas â chwarae gemau yn benodol, roedd rhieni yng Nghymru'n fwy tebygol na gwledydd eraill o boeni am y posibilrwydd y gallai eu plentyn siarad â dieithriaid wrth chwarae gemau, cael eu bwlio gan chwaraewyr eraill, cynnwys a phwysau i brynu pethau yn y gêm.

56. Roedd rhieni yng Nghymru hefyd yn poeni mwy am bwy mae eu plentyn yn cysylltu â nhw neu'r posibilrwydd o gael eu bwlio ar eu ffôn symudol.

57. Nid yw arbenigwyr yn y diwydiant yn credu fod y swyddogaethau rheoleiddio presennol ym maes darlledu a chyfathrebu i blant yn addas i'r diben, a bod risg fawr ynghlwm â pheidio â chadw i fyny â chyfradd y newid.

58. Mae'r Panel yn argymhell ei bod yn hanfodol i'r Awdurdod Cysgodol edrych ar fodolau rheoleiddio gwahanol yng Nghymru a allai greu mwy o amddiffyniad i blant a phobl ifanc, yn unol ag uchelgeisiau a chwmpas Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

59. Roedd y dystiolaeth arbenigol a gyflwynwyd i'r Panel mewn perthynas â phlant hefyd yn rhoi sylw i'r posibilrwydd o gael buddsoddiad a sylw mwy penodol i ddiogelu a gwella cynnwys Cymraeg i blant a'i ddisbarthiad. Roedden nhw'n rhannu enghreifftiau o wledydd eraill lle mae buddsoddiad mewn modelau newydd o gynhyrchu a dosbarthu cynnwys i blant (gan gynnwys Iwerddon, Gwlad y Basg, Canada, Mecsico, Seland Newydd ac Awstralia) wedi diogelu a chefnogi ieithoedd brodorol.

60. Mae'r Panel felly'n argymhell y dylai cwmpas Awdurdod Cysgodol gynnwys ystyried modelau newydd a gwell ar gyfer cefnogi tirwedd darlledu a chyfathrebu yn y Gymraeg sy'n ffynnu ac yn ennyn diddordeb cynulleidfau iau yng Nghymru.

¹⁸ Kids Industries (Chwefror 2023) 'Cyfryngau ar gyfer plant yn 2023 a'r angen am reoleiddio'

Adran 6.3: Chwaraeon

- 61.** Mae dealltwriaeth dda o bwysigrwydd diwylliannol chwaraeon i Gymru, a chlywodd y Panel Arbenigol gan ddarledwyr am y ffigurau cynulleidfa enfawr maen nhw'n eu mesur yn ystod digwyddiadau rygbi a phêl-droed rhyngwladol.
- 62.** Mewn dyfodol lle gallai digwyddiadau chwaraeon allweddol ddiplannu y tu ôl i waliau talu, byddai hynny'n niweidiol iawn i bobl Cymru. Byddai newid o'r fath yn cael yr effaith fwyaf ar y rheini sy'n lleiaf tebygol o allu fforddio'r ffioedd tanysgrifio, ond o ystyried y problemau o ran cyflwyno band eang cyflym iawn a signal symudol 4G a 5G ar draws y wlad, byddai'r newid yn taro'n galetach yn y cymunedau hynny sydd eisoes fwyaf ar yr ymylon. Ynghyd â'r effaith ddiwylliannol, mae'r effaith negyddol ar iechyd a lles, o ran ymgysylltiad pobl ifanc â chwaraeon, yn destun pryder sylweddol.
- 63.** Mae Deddf Darlledu (1996) yn diogelu buddiannau'r cyhoedd sy'n gwyllo ar hyn o bryd drwy nodi dwy restr o ddigwyddiadau chwaraeon allweddol y mae'n rhaid iddynt fod ar gael am ddim, ac mae'r rhain fel arfer yn cael eu galw'n 'restrau Grŵp A a Grŵp B'. Fodd bynnag, er yr ymgynghorir ag S4C, gellir tynnu digwyddiadau oddi ar y rhestr hon ar hyn o bryd heb orfod ymgysylltu'n uniongyrchol â Llywodraeth Cymru.
- 64.** Mae'r dirwedd darlledu a chyfathrebu fyd-eang sy'n newid yn gyflym eisoes yn effeithio ar sut mae pobl yng Nghymru yn gallu cael mynediad at ddigwyddiadau chwaraeon. Marchnad y DU ar gyfer hawliau darlledu chwaraeon yw'r fwyaf cystadleuol yn y byd, gyda nifer cynyddol o ddarledwyr drwy danysgrifiad yn cynnig cynnwys ar draws nifer o lwyfannau ac yn dod o hyd i ffyrdd arloesol o ddarparu cynnwys i gynulleidfaoedd. Mae'r cwmnïau hyn yn addasu i'r farchnad mewn ffyrdd sy'n herio'r sefyllfa bresennol, un enghraifft yw cynnig sylwebaeth Gymraeg fyw bwrsasol. Felly, mae darledwyr gwasanaeth cyhoeddus traddodiadol yn cael eu herio yn y farchnad hon gan rym ariannol y darledwyr teledu talu-i-wyllo a hefyd oherwydd eu defnydd arloesol o dechnoleg darlledu digidol.
- 65.** Mae hawliau darlledu yn rhan gymhleth o'r sector darlledu a chyfathrebu, ac mae lluo o wahanol becynnau o gynnwys yn cael eu negodi a'u masnachu. Mae darnio pecynnau hawliau yn nodwedd gynyddol o'r ffordd y mae hawliau'n cael eu masnachu, ac yn cymhlethu'r darlun ymhellach. Mae pecynnau hawliau ar wahân ar gyfer: mynediad byw o'i gymharu â mynediad uchafbwyntiau, teledu lloeren, darlledu gwasanaeth cyhoeddus llinol ar gyfer teledu, darllediadau byw digidol, uchafbwyntiau digidol, radio byw a gwasanaethau sgoriau, ymysg eraill.
- 66.** Gall cymhlethdod y trefniadau pecynnu a chontractio hyn arwain at ganlyniad niweidiol i bobl yng Nghymru. Er enghraifft, gallai pecyn hawliau sy'n cael ei brynu gan ddarledwr talu-i-wyllo ganiatáu iddynt ffrydio sylwebaeth yn fyw yn Gymraeg ac yn Saesneg, gan felly gyflawni eu rhwymedigaethau cytundebol ar gyfer darpariaeth yng Nghymru yn dechnegol, ond amddifadu gwylwyr o sylwebaeth Gymraeg am ddim ar gyfer digwyddiadau chwaraeon pwysig.
- 67.** Gallai dileu darpariaeth Gymraeg o lwyfannau am ddim gael effaith negyddol ar ddatblygiad yr iaith, yn enwedig o ystyried uchelgais Llywodraeth Cymru i gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Ar hyn o bryd, mae chwaraeon, gyda'i apêl eang ar draws yr holl ddemograffeg gymdeithasol, yn dod â'r Gymraeg i gartrefi ledled Cymru.
- 68.** Mae'n hanfodol bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau'r wybodaeth a'r cyngor cywir er mwyn gallu ymgysylltu'n ddarbwyllol yn yr amgylchedd masnachu hawliau, ac wrth drafod â Llywodraeth y DU ynghylch diogelu rhestrau Grŵp A a B yn y dyfodol. O fewn tirwedd gymhleth a newidiol y rhan benodol hon o'r sector, mae'r Panel yn argymhell y dylai'r Awdurdod Cysgodol gael cyfrifoldeb swyddogaethol penodol dros ddarparu'r wybodaeth a'r cyngor hwn.

Adran 7: Sefydlu Awdurdod Cysgodol i Gymru

69. Os bydd Llywodraeth Cymru yn penderfynu sefydlu Awdurdod Cysgodol, mae'r Panel o'r farn mai'r ffordd orau o fwrw ymlaen fyddai gwneud hynny fesul cam. Mae wedi ystyried y ffactorau canlynol:

- Mae diffyg data a gwybodaeth ynghylch darlledu a'r cyfryngau yng Nghymru a thros Gymru, y gallai Awdurdod Cysgodol roi sylw iddo yn y lle cyntaf, gan greu llwyfan ar gyfer penderfyniadau pellach ynghylch datganoli;
- Bydd creu Awdurdod Cysgodol yn creu canolbwynt ar gyfer darlledu a chyfathrebu yng Nghymru ac ar gyfer Cymru, a bydd yn denu rhanddeiliaid allweddol, a phobl Cymru, i gymryd rhan mewn sgwrs strategol;
- Llywodraeth y DU sydd â'r rhan fwyaf o'r pwerau yn y maes darlledu a chyfathrebu ar hyn o bryd, ac felly nid yw newidiadau i'r pwerau hynny, na'u datganoli, yn rhywbeth y gall Llywodraeth Cymru ei wneud. Byddai Awdurdod Cysgodol mewn sefyllfa dda i weithio gyda Llywodraeth Cymru i lunio ystod o opsiynau ar gyfer datganoli rhagor ar ddarlledu a chyfathrebu, a darparu cymorth i Lywodraeth Cymru wrth lunio achos busnes manwl ar sail opsiynau;
- Mae'r systemau rheoleiddio, atebolrwydd a chraffu yn gymhleth, ac efallai y byddai'n well lleoli rhai swyddogaethau mewn sefydliad yng Nghymru yn y dyfodol, gan fod yn atebol yn y pen draw i Weinidogion yn y Senedd. Fodd bynnag, byddai angen rhoi ystyriaeth fanwl a gwneud penderfyniadau gwleidyddol wrth flaenoriaethu a chyflwyno'r newidiadau hynny, a gallai Awdurdod Cysgodol gefnogi'r naill a'r llall;
- Mae lle yn y ddeddfwriaeth bresennol i Awdurdod Cysgodol ychwanegu gwerth uniongyrchol sylweddol at y mecanweithiau craffu sydd eisoes ar waith ar gyfer darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru.

70. Mae'r Panel yn argymhell ei bod yn debygol y bydd Awdurdod Cysgodol yn gwneud cynnydd go iawn hyd yn oed heb ddatganoli rhagor o bwerau i'r Senedd.

71. Mae'r Panel Arbenigol yn credu ei bod yn hanfodol cynnal momentwm i sefydlu Awdurdod Cysgodol cwbl weithredol erbyn diwedd 2024. Mae'n argymhell mai'r cam nesaf yw i'r Dirprwy Weinidog, ac Aelod Dynodedig y Cytundeb Cydweithio i greu Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol llai, a fydd yn gweithredu o fis Medi 2023 hyd fis Medi 2024. Dylai'r Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol fod yn gyfrifol am y canlynol:

- Cyflawni argymhellion y Panel Arbenigol
- Sefydlu Awdurdod Cysgodol a fydd yn dechrau gweithio ym mis Medi 2024

Amserlen y Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol

Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol

Medi 2023

- Penodi Gweithgor o chwech i ddechrau ar y gwaith o sefydlu'r Awdurdod Cysgodol;
- Penodi/secondio uwch was sifil amser llawn i gefnogi'r grŵp, gyda chefnogaeth Uwch Swyddog Gweithredol;
- Comisiynu darnau allweddol o waith ymchwil pellach a chasglu tystiolaeth.

Ionawr 2024

Mae'r Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol yn adrodd i'r Dirprwy Weinidog a'r Aelod Dynodedig ar y mecanwaith o sefydlu'r Awdurdod Cysgodol, a'i strwythur, fel y dangosir gan ymchwil a wnaed yn y misoedd cyntaf. Mae'n dechrau'r broses recriwtio ar gyfer y tîm gweithredol a thrafodaethau gyda'r Uned Penodiadau Cyhoeddus ar gyfer y bwrdd.

Ebrill 2024

Mae gwaith yn parhau ar sefydlu'r Awdurdod Cysgodol gan gynnwys dadansoddi ymchwil a chanfod bylchau.

Medi 2024

- Yr Awdurdod Cysgodol yn dechrau gweithredu. Y Gweithgor yn cael ei ddirwyn i ben.

Bydd y Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol:

- Yn cynnwys chwech o bobl, a bydd y Dirprwy Weinidog a'r Aelod Dynodedig yn eu dewis o'r Panel Arbenigol;
- Yn meddu ar y cymysgedd angenrheidiol o sgiliau a gwybodaeth (gall hyn olygu bod angen ystyried penodiadau allanol);
- Yn cael tâl ac adnoddau;
- Yn cael ei gefnogi gan uwch swyddog llawn amser o'r Llywodraeth.

Cymorth

- Bydd Swyddog Gweithredol Uwch llawn amser yn cefnogi'r uwch was sifil amser llawn (ar Raddfa 6). Bydd profiad o sefydlu sefydliadau a recriwtio yn hanfodol. Byddai gwybodaeth am ddarlledu a newyddiaduraeth yn ddymunol iawn.
- Byddai'r swyddog hwn yn sefydlu'r mecanwaith i hysbysebu a recriwtio tîm staff yr Awdurdod Cysgodol a bwrdd yr Awdurdod Cysgodol, ac yn rhoi cyngor ar bolisi'r Llywodraeth, cyfraith cyflogaeth ac ati.

SBCA Working Group

Blaenoriaethau Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol ar gyfer y chwe mis cyntaf

Rôl Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol fydd diffinio cylch gwaith yr Awdurdod Cysgodol, strwythur y sefydliad, strwythur y bwrdd, ei statws cyfreithiol, caffael ac unrhyw faterion cyfreithiol.

Mae'r Panel Arbenigol wedi ystyried pa fath o gorff y dylai'r Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol fod, gan ystyried y categorïau o gyrrff cyhoeddus yng Nghymru, fel y nodir yn Dosbarthiad Cyrff Cyhoeddus yng Nghymru: Dogfen Arweiniad ar Ddosbarthiad (Atodiad 4). Mae'r Panel wedi dod i'r casgliad y dylid ei sefydlu fel panel cynghori neu grŵp gorchwyl a gorffen.

Mae'r Panel Arbenigol yn deall, yn ôl Dosbarthu Cyrff Cyhoeddus yng Nghymru: Canllawiau Dosbarthu, mai dim ond fel dewis olaf y dylid sefydlu cyrrff cyhoeddus newydd. Byddai Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol yn cael ei sefydlu i barhau i ddarparu'r rhaglen tair blynedd a sefydlwyd o dan y Cytundeb Cydweithredu. Bydd yn defnyddio'r arbenigedd allanol sydd ei angen i ddarparu'r Awdurdod Cysgodol a bod yn wleidyddol ddiduedd ac yn annibynnol.

Bydd y Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol yn sefydlu swyddogaeth a strwythur gweithredol tîm yr Awdurdod Cysgodol, yn llunio disgrifiadau swydd a manylebau ar gyfer staff, y gweithdrefnau ar gyfer penodi a dechrau'r broses recriwtio.

Bydd yn sefydlu'r panel a fydd yn penodi'r Bwrdd.

Bydd yn penderfynu ar strwythur Bwrdd yr Awdurdod Cysgodol, yn diffinio cyfansoddiad y Bwrdd a'r taliadau iddo, ac yn llunio proffiliau rôl aelodau'r Bwrdd i gynnwys yr arbenigedd a'r cefndir canlynol:

- Profiad cyfredol a pherthnasol o ddarlledu, darlledu gwasanaeth cyhoeddus a newyddiaduraeth;
- Gwybodaeth gyfredol am ddarlledu a newyddiaduraeth ddigidol a'i bwysigrwydd yn y dyfodol;
- Profiad a gwybodaeth am fusnes, cyllid, llywodraethu a Llywodraeth;
- Dealltwriaeth o strwythurau polisi ac archwilio;
- Sgiliau cyfathrebu;
- Dealltwriaeth o anghenion Undebau Llafur;
- Dealltwriaeth o Gymru a'i phobl;
- Cydnabyddiaeth o egwyddorion Nolan.

Dylai'r grŵp ddiffinio pa swyddi sy'n rhai lle mae'r gallu i siarad Cymraeg yn ddymunol/hanfodol, a phennu lefelau tâl ac ymrwymiad amser yr aelodau.

- Bydd y Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol yn goruchwyllo ac yn cefnogi proses yr Awdurdod Cysgodol a'r Bwrdd o recriwtio staff;
- Efallai y bydd angen i'r Gweithgor fod yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro rhwng buddiannau os bydd unrhyw un o aelodau'r Gweithgor neu aelodau blaenorol o'r Panel Arbenigol yn dymuno ymgeisio;
- Bydd yn parhau i ddadansoddi ymchwil sydd wedi'i gasglu, ac yn comisiynu unrhyw ymchwil bellach lle bydd yn dod o hyd i unrhyw fylchau.

Adran 8: Yr Awdurdod Cysgodol (2024-25) argymhellion y cynllun gwaith

72. Mae'n hanfodol bod gan yr Awdurdod Cysgodol gylch gwaith clir a meysydd allbwn diffiniedig. Er y bydd y Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol yn gyfrifol am sefydlu'r Awdurdod Cysgodol, mae'r Panel Arbenigol wedi rhoi ystyriaeth fanwl i'r meysydd gwaith y dylai'r Awdurdod Cysgodol ymgymryd â hwy, ac mae wedi amlinellu'r meysydd gwaith allweddol hyn isod:

72.1 Gwybodaeth

Casglu data nad yw ar gael ar hyn o bryd, meithrin gwybodaeth a dealltwriaeth, cyfrannu at graffu effeithiol a datblygu darlun cyflawn o'r ffordd orau o sicrhau dyfodol llwyddiannus i'r maes darlledu, cyfathrebu a newyddiaduraeth yng Nghymru:

- Mae'r Panel yn argymhell bod y Gweithgor yn comisiynu darn o waith hydredol ar unwaith sy'n canolbwyntio ar gasglu data cywir a sensitif am gynulleidfaoedd o bob cwr o Gymru. Dylai gyfuno data meintiol wedi'i rannu ar draws amrywiaeth eang o grwpiau demograffig, a chasglu data ansodol gan ddefnyddio dulliau sy'n dod i'r amlwg wrth ymgysylltu'n ystyrlon â'r gymuned.

72.2 Ymgysylltu

Ymgysylltu â phobl Cymru i glywed eu lleisiau, deall eu hanghenion a'u buddiannau mewn perthynas â darlledu a chyfathrebu, a newyddiaduraeth a sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed:

- Mae'r Panel yn argymhell bod y Gweithgor yn mynd ati ar unwaith i gomisiynu darn penodol o waith i nodi ffordd effeithiol ac ystyrlon o gynnwys pobl Cymru yn ei strwythur llywodraethu. Bydd yr allbynnau'n sylfaenol wrth lywio strwythur, aelodaeth a threfniadau llywodraethu'r Awdurdod Cysgodol yn y dyfodol.

Ymgysylltu â'r sector, er mwyn:

- Gweithio gyda darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru i gydlynu ymatebion cydgysylltiedig ac arloesol i newidiadau ar draws y sector, er mwyn diwallu anghenion a buddiannau pobl Cymru;
- Trefnu cyfarfod rhanddeiliaid i ddarparu cyngor arbenigol i Lywodraeth Cymru ar ddyfodol darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru, yng nghyd-destun y trafodaethau ynghylch Siarter y BBC a dyfodol cyllid S4C, ac aildrwyddedu C3.

72.3 Seilwaith

Gwneud y cysylltiad rhwng cyflwyno band eang cyflym iawn a signal symudol 4G a 5G ledled Cymru, y tueddiadau tuag at fwy o ddsbarthu ar-lein ym maes darlledu yn y dyfodol, a'r annhegwch posibl sy'n deillio o hynny i grwpiau ar y cyrion ledled ein gwlad:

- Mae'r Panel yn argymhell bod ymchwil yn cael ei gomisiynu i ddeall yn well beth yw'r cysylltiad rhwng cyflwyno seilwaith band eang a symudol ledled Cymru yng nghyd-destun darlledu, cyfathrebu a newyddiaduraeth.

72.4 Cyngor

Rhoi cyngor i Lywodraeth Cymru, gan ei ganiatáu i wneud penderfyniadau gwleidyddol ar sail tystiolaeth ynghylch i ba raddau y mae angen newid deddfwriaethol yn y dyfodol, er mwyn ymateb i gynulleidfaoedd yng Nghymru:

- Dylai'r Gweithgor gomisiynu maes gwaith sy'n darparu tystiolaeth i ddangos pa brosesau sydd eu hangen i ddatganoli rhannau neu swyddogaethau cyfan o'r seilwaith darlledu a chyfathrebu ar draws y DU i Gymru, gan amlinellu risgiau, manteision, heriau a goblygiadau'r gwahanol opsiynau.

72.5 Atebolrwydd

Cynghori ar fecanwaith a natur craffu gan Lywodraeth Cymru ar ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus, er mwyn gwella atebolrwydd yn erbyn ei blaenoriaethau strategol. Gallai hyn ymwneud yn benodol â'r Gymraeg, cynllunio cydraddoldeb strategol, y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol, a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

- O fewn y trefniadau presennol ar gyfer craffu gan y Senedd, ar ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru, mae lle i ddatblygu perthynas sy'n fwy heriol ond hefyd yn gefnogol;
- Dan arweiniad Awdurdod Cysgodol fel yr amlinellir uchod, byddai modd gwneud defnydd effeithiol iawn o'r ddarpariaeth well o ddata a gwybodaeth sy'n benodol i Gymru, fel rhan o'r berthynas hon. Felly, mae'r Panel yn argymhell y dylid defnyddio'r sylfaen dystiolaeth fel rhan o'r broses graffu ac ymateb;
- Dylai'r Awdurdod Cysgodol gwmpasu a chynghori ar ffyrdd o wneud y BBC yn fwy atebol yn uniongyrchol am sut mae ffi'r drwydded yn cael ei gwario yng Nghymru, o ran cynnwys a gwasanaethau. Gallai hyn fod ar ffurf mecanweithiau newydd ar gyfer craffu, hyd nes y cyflwynir Siarter benodol y BBC ar gyfer Cymru ac ar ôl ei chyflwyno, fel yr amlinellir ymhellach isod.

72.6 Y Gymraeg

Gweithio gyda Llywodraeth Cymru, a rhanddeiliaid ar draws y sector, i wneud y canlynol:

- Llywio llwybr strategol tuag at fwy o luosogrwydd llwyfannau ar gyfer cynnwys yn y Gymraeg;
- Comisiynu a/neu ddarparu gwybodaeth ac arbenigedd i'r dirwedd darlledu, cyfathrebu a newyddiaduraeth yn y Gymraeg ar hyn o bryd, gan roi sylw i elfennau amrywiol cynrychiolaeth, amlygrwydd, treiddio/torri drwodd, lluosogrwydd ac arferion arloesol;
- Hyrwyddo a chefnogi arloesedd yn y maes darlledu yn y Gymraeg, ac ar draws cyfathrebu digidol;

- Hwyluso mentrau digidol i gefnogi nodau Cymraeg 2050 a chenedlaethau newydd o siaradwyr Cymraeg ledled Cymru;
- Canolbwyntio ar borth traws-sector i bobl ddi-Gymraeg allu cael gafael ar gynnwys priodol yn hyderus;
- Herio materion systemig, fel effeithiau andwyol gwahanu'r ddwy iaith o fewn strwythurau sefydliadol, neu agweddau negyddol gwahanu a neilltuo unigolion a thimau ar sail llinellau ieithyddol;
- Rhoi cyngor i Lywodraeth Cymru o ran craffu ar ddilysrwydd cynhyrchu ar draws y ddwy iaith.

73. Dylai'r Awdurdod Cysgodol ddefnyddio'r allbynnau o'r meysydd gwaith hyn i roi gwybod i Lywodraeth Cymru a allai fod angen newid mwy systemig a deddfwriaethol i fynd i'r afael â'r diffygion presennol a amlinellir yn y Cytundeb Cydweithio.

74. Yn ystod oes yr Awdurdod Cysgodol hyd at 2025, mae'r Panel yn argymhell bod y cyrff presennol sy'n cynnal y prif swyddogaethau polisi, atebolrwydd a rheoleiddio yn parhau i fod yn gyfrifol amdanynt, fel a ganlyn:

- Dylai Llywodraeth Cymru barhau i gyflawni gwaith polisi drwy Cymru Greadigol;
- Dylai Ofcom barhau i fod yn gyfrifol am reoleiddio, gyda mwy o dryloywder a gweledd ar lefel Cymru drwy waith yr Awdurdod Cysgodol;
- Atebolrwydd: dylai'r mecanweithiau presennol barhau yn unol â strwythurau llywodraethu'r darlledwyr, gyda gwaith yr Awdurdod Cysgodol yn eu gwella fel yr amlinellir yn adran 72.5

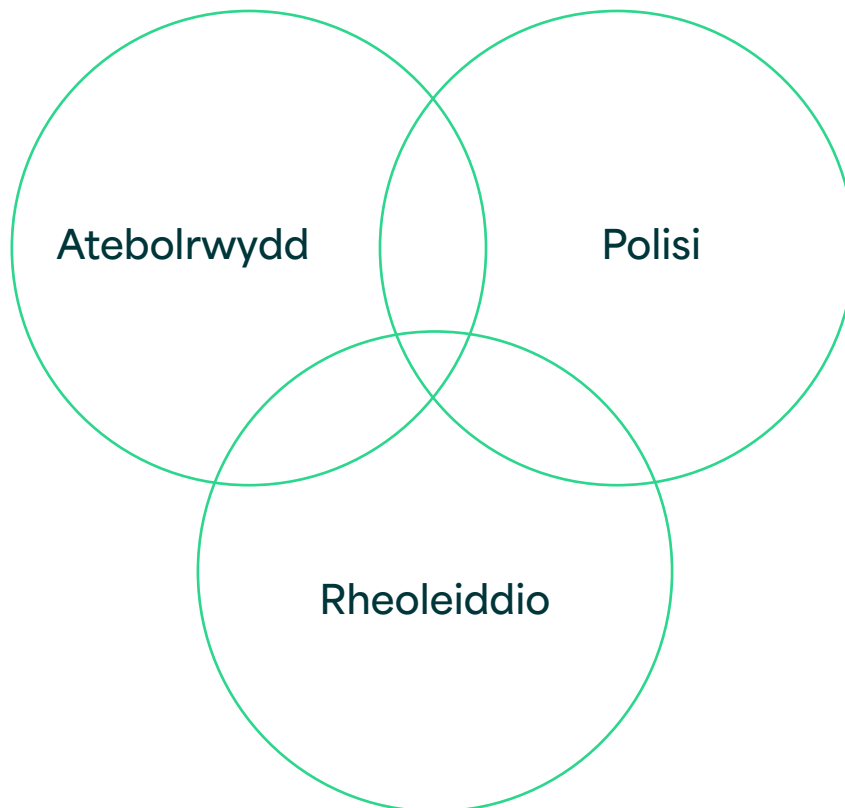
Mae angen cydweithio'n agos iawn ar bob un o'r meysydd hyn - Polisi, Rheoleiddio ac Atebolrwydd

75. Mae'r Panel o'r farn y bydd gwaith yr Awdurdod Cysgodol yn arwain at fwy o dryloywder yng Nghymru, gan wella amlygrwydd, a datblygu craffu ar faterion sy'n berthnasol i gynulleidfaedd yng Nghymru. Bydd angen i'r Awdurdod Cysgodol, Ofcom a Chymru Greadigol gydweithio'n agos, a gweithio hefyd gyda Llywodraeth Cymru, i wireddu'r cyfleoedd hyn.

Mae'r diagram yn dangos pwysigrwydd natur gydgyssylltiedig rheoleiddio, atebolrwydd a pholisi darlledu. Fel mater a gedwir yn ôl, Llywodraeth y DU sydd â phwerau dros ddarlledu a'r cyfryngau, gydag Ofcom yn rheoleiddio darlledu ar lefel y DU. Er mai'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon sy'n bennaf gyfrifol am bolisi, mae gan Cymru Greadigol gyfrifoldeb dros ddarlledu a pholisi'r cyfryngau yng Nghymru, gan roi cyngor i Weinidogion Cymru ac ymgysylltu â rhanddeiliaid, gan gynnwys Llywodraeth y DU, i gefnogi'r gwaith o ddatblygu fframwaith sy'n addas i'r diben ar gyfer darlledu ac yn adlewyrchu anghenion Cymru.

76. Mae amrywiaeth o lwybrau y gallai Llywodraeth Cymru eu dilyn, i ddatganoli'r cyfrifoldeb dros reoleiddio a/neu atebolrwydd dros ddarlledu a chyfathrebu i Gymru. Yn adran 78, mae'r Panel wedi amlinellu'r llwybrau y mae'n credu sydd fwyaf perthnasol i'w hystyried, ac mae wedi amlinellu'r manteision a'r heriau posibl ym mhob achos.

77. Dylai'r Awdurdod Cysgodol edrych yn fanwl ac yn dechnegol ar y llwybrau hyn tuag at ddatganoli, er mwyn cynghori Llywodraeth Cymru (fel yr awgrymwyd ym mhwynt 72.4 uchod) ar gynnig clir, ymarferol a manwl.

Llwybrau

Llwybr 1: Cymryd camau sylweddol, o fewn pwerau deddfwriaethol presennol y Senedd

Buddion

- Ni fyddai angen unrhyw newid deddfwriaethol na negodi â Llywodraeth y DU ar gyfer hyn;
- Gallai Llywodraeth Cymru gymryd camau tuag at lunio strategaeth darlledu, cyfathrebu a newyddiaduraeth sy'n diwallu anghenion pobl Cymru yn well;
- Byddai gweithredu o'r math hwn yn galluogi dull 'profi a dysgu', gan greu darlun mwy cynnil o gryfderau a gwendidau presennol darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys yr heriau cyllido a'r heriau golygyddol o ran cynnwys sy'n berthnasol i Gymru yn y ddwy iaith. Byddai'n caniatáu casglu data mwy cynhwysfawr, ac yn edrych yn fwy trwyadl ar fodelau ar gyfer datganoli pellach;
- Mae'r llwybr hwn yn rhoi cyfle i grŵp eang o randdeiliaid a chynulleidfaoedd gymryd rhan mewn sgwrs genedlaethol ynghylch sut beth fyddai datganoli pellach pe bai'n cael ei wneud ar ei orau;
- Byddai'r ffocws gwleidyddol a dinesig ehangach hwn ar ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru ynddo'i hun yn ehangu faint o graffu sy'n digwydd ar hyn o bryd.

Heriau

- Ar gyfer y llwybr hwn mae angen camau gweithredu cydlynol naill ai gan Lywodraeth Cymru yn uniongyrchol, neu'n drwy gontract allanol i gorff arall.
- Byddai angen buddsoddi yn y cam gweithredu hwn, er mwyn cynhyrchu'r sylfaen wybodaeth a'r ddeialog genedlaethol sydd eu hangen i symud tuag at newid ystyrlon.

Llwybr 2: Negodi Siarter newydd y BBC, gyda fersiwn ar wahân ar gyfer pob gwlad

Buddion

- Byddai hyn yn rhoi'r gofyniad i ddiwallu anghenion cynulleidfaoedd yng ngwledydd gwahanol y DU wrth galon trefniadau llywodraethu'r BBC, gan roi ffocws newydd i gynnwys a newyddion lleol.

Heriau

- Mae'r llwybr hwn yn gofyn am ymgysylltu a chydweithredu rhwng llywodraeth y DU, Senedd yr Alban a Chynulliad Gogledd Iwerddon, a byddai angen newid deddfwriaethol;
- Efallai y bydd pryderon y byddai'r model hwn yn arwain at sefyllfa lle byddai senedd pob gwlad yn micro-reoli penderfyniadau golygyddol y BBC. Byddai angen rhoi mecanweithiau ar waith i barhau i sicrhau y byddai annibyniaeth y BBC yn cael ei diogelu.

Llwybr 3: Datganoli'r gwaith o oruchwylio a rheoleiddio S4C i'r Senedd

Buddion

- Byddai gweithredu mewn perthynas â'r llwybr hwn yn goresgyn problem y trefniadau presennol, lle mae San Steffan a Whitehall yn gyfrifol am graffu ac atebolrwydd;
- Mae'r llwybr hwn yn ymgorffori egwyddor bwysig, sy'n cael ei derbyn i raddau helaeth yng Nghymru - lle mae rhywbeth yn berthnasol yn bennaf i un wlad yn y DU, dylid ei ddatganoli i'r wlad honno.
- Mae adran 61 o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn caniatáu'n benodol i Weinidogion Cymru wneud unrhyw beth sy'n briodol yn eu barn hwy i gefnogi'r Gymraeg.

Heriau

- Mae angen ymgysylltiad a chydweithrediad gan Lywodraeth y DU ar gyfer y llwybr hwn;
- Pe bai hyn yn cael ei roi ar waith, byddai angen rhoi mesurau diogelu ar waith sy'n ymwneud ag annibyniaeth olygyddol.
- Byddai'r llwybr hwn yn creu rhaniad newydd, cymhleth rhwng darlledwyr Saesneg a darlledwyr Cymraeg yng Nghymru a rhwng gwahanol rannau o ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus. Byddai atebolrwydd clyweledol/teledu Cymraeg yng Nghymru, a byddai atebolrwydd cyfatebol yn yr iaith Saesneg yn aros ar lefel y DU, yn ogystal â gwasanaeth cyhoeddus radio/sain yn Gymraeg.

Llwybr 4: Datganoli atebolrwydd dros ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru i'r Senedd**Buddion**

- Byddai'r llwybr hwn yn caniatáu i Lywodraeth Cymru bennu natur a pharamedrau craffu ar gyfer darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru;
- Byddai'r llwybr hwn yn rhoi'r cyfle i graffu fod yn fwy cynhwysol ac ymatebol, gan gyd-fynd ag anghenion pobl Cymru, ac yn seiliedig ar wybodaeth (data, ymchwil ac arbenigedd) sy'n benodol i Gymru.

Heriau

- Mae angen ymgysylltiad a chydweithrediad gan Lywodraeth y DU ar gyfer y llwybr hwn;
- Byddai cymhlethdod atebolrwydd datganoledig yn golygu datgymalu neu ddarnio strwythurau rheoleiddio presennol, sy'n gymhleth ac angen ystyriaeth strategol fanwl, cynnwys nifer o randdeiliaid, ac amser a buddsoddiad gweinyddol.

Llwybr 5: Datganoli'r gwaith o oruchwylio a rheoleiddio darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru i'r Senedd**Buddion**

- Byddai'r llwybr hwn yn gwneud newidiadau sylweddol i drefniadau llywodraethu darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru, a allai gynnwys mwy o ymgysylltu a dylanwadu ar ran cymunedau ledled Cymru;
- Byddai hyn yn caniatáu llunio strategaeth darlledu gwasanaeth cyhoeddus gydlynol i Gymru, gydag anghenion pobl Cymru yn ganolog iddi;
- Efallai mai datganoli darlledu a chyfathrebu yw'r ffordd orau o bortreadu newyddion a straeon am Gymru, ac felly mae'n opsiwn sy'n cysylltu'n agos â darparu cynnwys sy'n gwasanaethu democratiaeth ddatblygedig a hollol wybodus.

Heriau

- Mae angen ymgysylltiad a chydweithrediad gan Lywodraeth y DU ar gyfer y llwybr hwn;
- Byddai angen datgysylltu rheoleiddio, gan greu her weinyddol sylweddol; byddai cymhlethdodau ychwanegol yn gysylltiedig o ran darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus preifat ledled y DU, fel ITV;
- Mae'n cyflwyno heriau sylweddol mewn perthynas â strwythur a threfniadau llywodraethu'r BBC, gan gynnwys y posibilrwydd y gallai'r newid arwain at ddarnio'r BBC ar draws y DU;
- Gallai newid o'r fath olygu colli'r buddsoddiad ledled y DU sy'n creu'r cynnwys sydd wrth fodd cynulleidfaoedd ar hyn o bryd;
- Ar hyn o bryd mae Cymru yn un o fuddiolwyr net ffi'r drwydded. Os dilynir y lefel hon o ddatganoli, bydd yn hanfodol sicrhau nad yw'n cael effaith negyddol ar gynulleidfaoedd yng Nghymru.

- 78.** Roedd y Panel yn ymwybodol iawn o'r cymhlethdod, y peryglon posibl a'r amrywiadau bach sy'n gysylltiedig â'r mecanweithiau ar gyfer datganoli darlledu a chyfathrebiadau i Gymru yn llwyr neu'n rhannol. Gellir cymryd rhai camau'n gyflym, gyda'r bwriad o feithrin dealltwriaeth a thrafodaeth gyhoeddus i sbarduno'r gwaith o greu modelau effeithiol ar gyfer datganoli pellach yn y dyfodol.
- 79.** Gellir gwneud llawer iawn o gynnydd heb ddatganoli pellach, ac mae'r Panel hwn yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn mynd ar drywydd camau gweithredu o fewn cwmpas ei phwerau deddfwriaethol presennol i ddechrau. Os nad yw cynnydd pendant yn bosibl wrth i'r gwaith fynd rhagddo, efallai y bydd Llywodraeth Cymru yn dymuno ceisio rhagor o ddatganoli. Ni ddylai risgiau posibl yn sgil datganoli darlledu a chyfathrebiadau fod yn rhwystr rhag meddwl mewn ffordd arloesol a soffistigedig ynghylch sut y gellid ei wneud, a'r manteision y gallai eu cynnig.

Aelodau Ymgynghorol Anweithredol

Rhaid i'r arbenigeddau a'r sgiliau canlynol gael eu cynrychioli'n llawn ymysg y gronfa gyffredinol o aelodau a ddewisir:

- Gallu meddwl yn strategol;
- Gallu meddwl tua'r dyfodol, gan gynnwys cysylltu â thueddiadau sy'n dod i'r amlwg a'r gallu i feddwl yn greadigol am ffyrdd newydd o weithio;
- Gwybodaeth fanwl am ddarlledu, cyfathrebu a newyddiaduraeth;
- Dealltwriaeth fanwl o'r amgylchedd deddfwriaethol a rheoleiddiol mewn perthynas â darlledu, cyfathrebu a newyddiaduraeth;
- Dealltwriaeth o ehangder y meysydd polisi datganoledig ar draws Llywodraeth Cymru a busnes technegol neu ddeddfwriaethol llywodraethau datganoledig;
- Dealltwriaeth o lwyfannau digidol a'r amgylchedd digidol sy'n dod i'r amlwg yn fyd-eang, gan gynnwys profiad o weithredu yn yr amgylchedd hwn mewn gwirionedd;
- Dealltwriaeth ymarferol o gyflwyno band eang a signal symudol yng nghyd-destun Cymru;
- Y Gymraeg a'r di-Gymraeg, gyda dealltwriaeth drylwyr o'n cenedl ddwyieithog;
- Arbenigedd mewn ymgysylltu â'r gymuned, gan gynnwys ffyrdd newydd o weithio, a rhai sy'n dod i'r amlwg;
- Dealltwriaeth o brofiadau bywyd cymunedau amrywiol ledled Cymru, gan gynnwys o safbwynt economaidd-gymdeithasol.

Tîm Gweithredol

Cyfarwyddwr	<£80,000
Swyddog Polisi a Strategaeth	<£70,000
Cydlynnydd Ymchwil	<£40,000
Cydlynnydd Gweinyddol	<£30,000
Darpariaeth arbenigol dan gontract	£ 100,000
Cyfanswm costau staff uchaf	£320,000

Adran 9:

Taliadau cydnabyddiaeth, staffio, costau allweddol a llywodraethiant Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol a'r Awdurdod Cysgodol

80. Mae'r Panel Arbenigol yn argymhell y dylai'r Awdurdod Cysgodol weithredu gyda'r strwythur, y staffio a'r arbenigedd a amlinellir yn Nhabl 1, isod:

81. Yn ogystal â sicrhau bod gan aelodau'r Awdurdod Cysgodol yr ystod o arbenigedd a gwybodaeth a amlinellir yn Nhabl 1, mae'r Panel yn argymhell y dylid rhoi sylw manwl i'r canlynol wrth ddewis aelodau'r grŵp:

- Sicrhau Aelodau sy'n amrywiol ar draws y grŵp, gan roi sylw penodol i brofiad uniongyrchol, ond gan fod yn gwbl glir na fyddant yn dibynnu ar brofiad uniongyrchol unrhyw aelod unigol o'r grŵp i 'gynrychioli' demograffig ehangach neu set ehangach o brofiadau wrth gyflawni eu rôl;
- Cynnwys arbenigedd o'r tu allan i'r sector, lle bo hynny'n briodol, yn enwedig lle gallai gyflwyno arferion arloesol neu arferion newydd i waith y grŵp.

Tabl 1 Model a Argymhellir ar gyfer yr Awdurdod Cysgod

Maes gwariant	Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol	Awdurdod Cysgodol Costau Allweddol 2024/25	Yr Awdurdod Costau Allweddol 2025/26	Sylwadau
Y gyllideb a gytunwyd arni / ymrwymwyd iddi	£1m	£1m	£0	Budget agreed/ committed
Tîm y staff	£120,000	£320,000	£320,000	
Ymchwil sy'n cael ei gomisiynu	£200,000	£300,000	£400,000	Mae'r gyllideb ymchwil yn cynnwys ystyriaeth ar gyfer yr amser rhagarweiniol wrth bennu blaenoriaethau a chomisiynu gwaith
Costau eraill	£50,500	£84,000	£84,000	Taliadau'r Bwrdd
Cyfanswm Costau	£370,500	£704,000	£804,000	

82. Mae'r Panel yn argymhell bod aelodau'r Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol a'r Awdurdod Cysgodol yn cael eu talu am eu cyfraniad yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru ac y dylent fod yn atebol i'r Dirprwy Weinidog a'r Aelod Dynodedig. Amlinellir y costau allweddol dangosol yn Nhabl 2 isod:

83. Mae'r Panel yn argymhell yn gryf y dylai'r Awdurdod Cysgodol fod yn annibynnol ar y Llywodraeth. Bydd cyfansoddiad a threfniadau llywodraethu'r corff yn dibynnu ar amrywiaeth o ffactorau, gan gynnwys y canlynol, ond heb fod yn gyfyngedig i hynny:

- Argaeledd y buddsoddiad a'i flaenoriaeth;
- Cyfeiriad gwleidyddol a'r cyd-destun gwleidyddol ehangach yng Nghymru ac yn San Steffan;
- Allbynnau'r Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol, a fydd yn llywio'r broses o sefydlu'r Awdurdod Cysgodol.

Tabl 2: Costau allweddol dangosol y Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol a'r Awdurdod Cysgodi

Adran 10: Gwaith Awdurdod i Gymru o 2025 ymlaen

- 84.** Gan ddibynnu ar wybodaeth a chanfyddiadau gwaith yr Awdurdod Cysgodol, mae'n bosibl y bydd symudiad sylweddol tuag at ddatganoli rhagor o bwerau darlledu a chyfathrebu i Gymru. Os felly, dylid ailsefydlu'r Awdurdod Cysgod fel Awdurdod swyddogol o 2025 ymlaen, gan beidio â gweithredu ar ffurf gysgodol.
- 85.** Dylid ystyried a yw'r Awdurdod yn mynd ymlaen i gael ei siapio fel Comisiwn, tebyg i Ddyfodol y Comisiwn Cyfryngau a sefydlwyd yn Iwerddon yn 2020. Cafodd y Comisiwn yn Iwerddon y dasg o ddatblygu argymhellion ar gyllid cyhoeddus cynaliadwy a chymorth arall i sicrhau bod y cyfryngau yn Iwerddon yn parhau'n hyfyw, yn annibynnol ac yn gallu cyflawni nodau gwasanaeth cyhoeddus. Mae'r Panel hwn yn credu y gallai fformat Comisiwn ddarparu'r trylwyredd sydd ei angen i lywio set o gamau gweithredu strategol, cynaliadwy a hirdymor ar hyd llwybr tuag at ddatganoli llawn.

Adran 11: Gwaith Awdurdod i Gymru yn y dyfodol

- 86.** Erbyn 2028 bydd nifer o gerrig milltir wedi mynd heibio: Etholiad Cyffredinol yn San Steffan, Etholiadau'r Senedd yn 2026, newidiadau i'r BBC ac S4C o ganlyniad i'r ffaith fod Siarter bresennol y BBC yn dod i ben yn 2027, ac unrhyw oblygiadau yn sgil ail-negodi trwyddedau ITV ar ôl 2024.
- 87.** Mae'r cyfuniad o'r ffactorau hyn yn golygu nad yw'n fuddiol amlinellu na rhagweld yn fanwl beth allai gofynion Awdurdod i Gymru gyda chyfansoddiad llawn fod o 2028 ymlaen.
- 88.** Byddai datganoli swyddogaethau penodol i Llywodraeth Cymru yn golygu bod angen Gorchymyn Trosglwyddo Swyddogaethau, a newid yn y trefniadau cyllido a llywodraethu sydd eu hangen i gyflawni'r swyddogaethau hynny'n effeithiol. Bryd hynny, mae'n debygol y byddai'n rhaid i Awdurdod a oedd wedi meithrin locws o arbenigedd a hygredd yn y sector yng Nghymru symud yn gyflym eto, er mwyn ymateb i newidiadau a heriau'r tirlun newydd.
- 89.** Os yw Llywodraeth Cymru yn dymuno symud tuag at fwy o ddatganoli, bydd yn hanfodol cadw arbenigedd a dealltwriaeth corff fel Awdurdod, gan adeiladu ar waith y Gweithgor Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol a'r Awdurdod Cysgodol, fel yr argymhellwyd gan y Panel hwn

Casgliad

- 90.** Dros y 10 mis diwethaf, mae'r Panel Arbenigol ar gyfer Darlledu a Chyfathrebu wedi clywed tystiolaeth o amrywiaeth eang o ffynonellau, wedi comisiynu ymchwil helaeth ac wedi cymryd rhan mewn trafodaeth sylweddol i edrych ar greu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol a'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer datganoli'r pwerau hynny i Gymru.
- 91.** Mae'n amlwg i'r Panel bod gwir angen mwy o graffu ar ddarlledu a chyfathrebu yn y dirwedd hon sy'n newid yn gyflym. Mae hefyd angen casglu llawer mwy o ymchwil, gwybodaeth a data sy'n benodol i Gymru, a sganio'r gorwel i ddatblygu strategaeth gydlynol ar gyfer Cymru, sy'n canolbwyntio ar y dyfodol.
- 92.** Roedd yn arbennig o amlwg nad oes un corff sy'n gyfrifol am ddiwallu anghenion darlledu a chyfathrebu er mwyn gwasanaethu pobl Cymru yn y ffordd orau.
- 93.** Casgliad y Panel hwn felly yw y dylai Llywodraeth Cymru sefydlu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol, a dylai ei gylch gwaith hefyd gynnwys newyddiaduraeth. Bydd y corff hwn yn cael arian cyhoeddus ac yn annibynnol ar y llywodraeth.

Atodiad 1: Cylch Gorchwyl y Panel Arbenigol

1. Teitl a Math

1.1 Corff cyngori yw'r Panel Arbenigol sy'n atebol i Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon a'r Prif Chwip, ac Aelod Dynodedig Plaid Cymru. Mae'r Panel wedi'i sefydlu a'i benodi fel grŵp gorchwyl a gorffen am gyfnod o ddim mwy na blwyddyn o'i gyfarfod cyntaf.

2. Diben

2.1 Prif ddiben y Panel yw darparu opsiynau ac argymhellion ynghylch gweithredu'r ymrwymiad yng Nghytundeb Cydweithio Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru i ymchwilio i greu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu cysgodol i Gymru.

2.2 Wrth gynnig safbwynt a phersbectif sy'n seiliedig ar wybodaeth ac arbenigedd unigolion, bydd y Panel yn ategu ac yn ychwanegu gwerth at ffynonellau ehangach o gyngor a ddarperir gan y gwasanaeth sifil, partneriaid diwydiant a mecanweithiau eraill, megis ymgysylltu cymunedol.

3. Cwmpas a Chylch Gwaith

3.1 Bydd y Panel yn rhoi sylw penodol i'r ymrwymiad uchod ynghylch Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu cysgodol. Caiff ei waith ei lywio gan gyd-destun ehangach yr ymrwymadau ynghylch darlledu a'r cyfryngau a nodir yn y Cytundeb Cydweithio. Mae mwy o fanylion yn Nogfen 1.

3.2 Mae'r Cytundeb Cydweithio yn nodi manylion y mathau o rolau y gallai Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu cysgodol eu cyflawni, gan gynnwys cymryd camau i unioni'r diffyg gwybodaeth sydd ar gael yng Nghymru, alinio'r ymdrechion presennol i gryfhau'r cyfryngau yng Nghymru ag ymdrechion arloesol i gefnogi'r Gymraeg ar holl blatfformau'r cyfryngau ac yn y maes digidol, a datblygu cynlluniau ar gyfer fframwaith amgen yng Nghymru yn barod ar gyfer datganoli pwerau darlledu a chyfathrebu.

3.3 Bydd disgwyl i'r Panel adeiladu ar y safbwynt

cychwynnol a amlinellwyd yn y Cytundeb Cydweithio i ystyried a gwneud argymhellion ynghylch sut i gyflawni'r amcanion hynny. Bydd angen cynnwys argymhellion ynghylch:

- Cylch gwaith a chwmpas;
- Strwythur a lle o fewn y fframwaith llywodraethu a rheoleiddio ehangach;
- Tryloywder ac atebolrwydd;
- Trefniadau llywodraethiant;
- Goblygiadau cyllid a chynaliadwyedd i'r dyfodol;
- Unrhyw opsiynau perthnasol eraill ar gyfer gwireddu amcanion yr ymrwymadau darlledu yn y Cytundeb Cydweithio.

3.4 Fel un elfen o'i waith, bydd disgwyl i'r Panel nodi arferion gorau a'r hyn a ddysgwyd gan wledydd ac ardaloedd eraill y DU ac yn rhyngwladol, a dangos sut gellid defnyddio esiamplau o'r fath i lywio'r meddylfryd yng Nghymru. Bydd gwaith y Panel yn allweddol i'r broses o ddatblygu'r sylfaen dystiolaeth a'r achos busnes dros ddatganoli pwerau darlledu a chyfathrebu i Gymru.

4. Aelodaeth

4.1 Sefydlwyd y Panel ar sail Panel Arbenigol, a bydd yn cynnwys yr unigolion canlynol:

- Shirish Kulkarni
- Richard Martin
- Nia Ceidiog
- Mel Doel
- Geoff Williams
- Elin Haf Gruffydd Jones
- Dr Llion Iwan
- Dr Ed Gareth Poole
- Clare Hudson
- Ceri Jackson
- Arwel Ellis Owen
- Carwyn Donovan

4.2 Cadeirir y Panel gan Mel Doel ac Elin Haf Gruffydd Jones.

4.3 Bydd aelodaeth y panel yn cael ei adolygu o bryd i'w gilydd gyda'r opsiwn o gyfethol aelodau ychwanegol neu gyngor arbenigol i sicrhau bod yr holl randdeiliaid perthnasol yn cael eu cynrychioli yn ôl yr angen ar gyfer eitemau trafod penodol.

5. Cyfarfodydd a Ffyrdd o Weithio

5.1 Bydd y Panel yn cyfarfod yn rheolaidd a'r Cadeiryddion fydd yn pennu'r amllder.

5.2 Bydd cyfarfodydd yn cael eu cynnal ar-lein ac yn adeiladau Llywodraeth Cymru gyda chytundeb yr aelodau ac yn dibynnu ar reoliadau COVID-19 cyfredol.

5.3 Bydd agendâu a phapurau ategol y cyfarfodydd yn cael eu dosbarthu i aelodau cyn cyfarfodydd. Cytunir ar yr agendâu ymlaen llaw gyda'r Cadeirydd/Cadeiryddion. Bydd angen datgan unrhyw wrthdaro rhwng buddiannau ar ddechrau pob cyfarfod neu pan fydd materion o'r fath yn codi.

5.4 Bydd y gwaith o drefnu cyfarfodydd, dosbarthu papurau a materion cysylltiedig yn cael ei wneud drwy swyddogaeth ysgrifenyddol a ddarperir gan swyddogion Llywodraeth Cymru. Bydd yr ysgrifenyddiaeth yn cynhyrchu nodyn o bob cyfarfod, gan gofnodi pwyntiau trafod a chatau gweithredu allweddol.

5.5 Bydd y Panel yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf yn rheolaidd am ei waith i Weinidogion ac Aelodau Dynodedig. Mae'r Panel yn bwriadu darparu adroddiad interim ar ôl 6 mis.

5.6 Efallai y bydd dogfennau, gan gynnwys nodiadau cyfarfodydd, yn agored i geisiadau am wybodaeth a wneir o dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Pan dderbynnir ceisiadau o'r fath, bydd gweithdrefnau Rhyddid Gwybodaeth arferol Llywodraeth Cymru yn cael eu dilyn.

5.7 Cynhelir trafodaethau'r Panel yn Gymraeg a/neu'n ddwyieithog; darperir papurau yn Gymraeg a darperir gwasanaeth cyfieithu ar y pryd.

6. Atebolrwydd

6.1 Yn y pen draw, mae'r Panel yn atebol i Lywodraeth Cymru, a chaiff yr adroddiadau eu darparu i Weinidogion Cymru ac Aelod Dynodedig Plaid Cymru.

7. Adolygu

7.1 Caiff y Cylch Gorchwyl hwn ei adolygu a'i newid drwy gytundeb â Gweinidogion Cymru ac Aelod Dynodedig Plaid Cymru.

Atodiad 2: Ymrwymadau perthnasol y Cytundeb Cydweithredu

24. Darlledu

Er bod y pandemig wedi rhoi proffil uwch i Gymru ac i ddemocratiaeth Cymru yng nghyfyngau'r DU, mae consensws eang bod y fframwaith darlledu a chyfathrebu presennol yn annigonol, ei fod yn llesteirio bywyd democrataidd ein gwlad ac nad yw'n diwallu anghenion y Gymraeg, na'r uchelgais ar ei chyfer. Nid yw'r system bresennol, felly, yn abl i ddarparu'r cyfyngau y mae ar Gymru eu hangen. Mae bygythiadau parhaus hefyd i ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus, ac ymosodiadau arno, o du Lywodraeth Geidwadol yr DU. Mae Plaid Cymru a Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai pwerau darlledu a chyfathrebu gael eu datganoli i'r Senedd.

- Byddwn yn gweithio gyda'n gilydd, a chydag arbenigwyr yn y diwydiant, cymunedau a phartneriaid ehangach, i ystyried creu Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu cysgodol i Gymru.
- Byddai cylch gwaith y corff hwnnw'n cynnwys ceisio cryfhau democratiaeth Cymru a chau'r bwlch gwybodaeth; dwyn ynghyd a chydgysylltu mewn ffordd strwythuredig ymdrechion presennol Llywodraeth Cymru i gryfhau'r cyfyngau yng Nghymru, a datblygiadau arloesol i gefnogi'r Gymraeg yn y maes digidol, megis amam.cymru; gwneud y cyfyngau'n fwy lluosogaethol a defnyddio'r Gymraeg ar holl blatfformau'r cyfyngau.
- Byddai'r Awdurdod newydd hefyd yn gyfrifol am lunio cynlluniau ar gyfer fframwaith darlledu a chyfathrebu amgen i Gymru, ac am gymryd camau tuag ato, yn barod ar gyfer datganoli pwerau darlledu a chyfathrebu.

Drwy weithredu fel hyn, bydd modd inni gryfhau'r sector er gwaethaf yr heriau sy'n codi oherwydd nad yw Llywodraeth yn y DU yn ymdrin mewn ffordd adeiladol â datganoli yng Nghymru.

25. Cymorth ariannol i'r cyfyngau

Ein hymyriad cychwynnol fydd darparu buddsoddiad ychwanegol i ddatblygu mentrau sydd eisoes yn bod a mentrau newydd sy'n ceisio gwella newyddiaduraeth yng Nghymru ac i helpu'r cyfyngau yng Nghymru i fynd i'r afael â'r bwlch gwybodaeth.

Atodiad 3: Rhestr o Dystiolaeth a ystyriwyd gan y Panel Arbenigol

Tystiolaeth lafar yn y drefn gronolegol y cawsant eu cyflwyno

05/10/22	TAC (Teledwyr Annibynnol Cymru) Ofcom
24/10/22	S4C Ffederasiwn Undebau Adloniant Cymru
10/11/22	ITV BECTU
16/11/22	BBC Wales Canolfan Llywodraethiant Cymru
17/01/23	Alan Esslemont (TG4, Iwerddon) Andrew Jeffreys (Y Trysorlys, Llywodraeth Cymru)
21/02/23	Sefydliad Materion Cymreig (IWA) Gweithgor Newyddiaduraeth er Budd y Cyhoedd Cymru
10/03/23	Alun Llwyd (AM Cymru)

Derbyniwyd Cyflwyniadau Ysgrifenedig gan:

- Arqiva
- Channel 4
- ITV Cymru Wales
- National Communications Council
- Netflix
- NUJ (Ar gael yn: <https://www.nuj.org.uk/resource/nuj-submission-to-the-expert-panel-on-a-shadow-broadcasting-and-communications-authority-for-wales---october-2022.html>)
- Race Council Cymru
- TAC
- Ofcom: gwybodaeth am ddarpariaeth darlledu gwasanaeth cyhoeddus o gynnwys newyddion a materion cyfoes
- Cymdeithas yr Iaith

Tystiolaeth a Gomisiynwyd gan y Panel Arbenigol

- Ysgol Newyddiaduraeth, y Cyfryngau a Diwylliant, Prifysgol Caerdydd (Ionawr 2023) 'Adolygiad o gyfrifoldebau a phwerau darlledu mewn gwledydd penodol: adroddiad i'r Panel Arbenigol ar Awdurdod Darlledu a Chyfathrebu Cysgodol i Gymru'
- Enders Analysis (Chwefror 2023) 'Tueddiadau Darlledu: paratowyd ar gyfer y Panel Arbenigol ar Ddatganoli Darlledu'
- Kids Industries (Chwefror 2023) 'Cyfryngau ar gyfer plant yn 2023 a'r angen am reoleiddio'

Deunydd arall

Adroddiadau blynyddol ac adroddiadau sydd ar gael i'r cyhoedd gan y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus (Adroddiadau Blynyddol S4C ac adolygiadau rheoli blynyddol gan BBC Cymru Wales)

Gweithgareddau a ariennir gan Cymru Greadigol: Ar gael yn: Hafan | Cymru Greadigol

Pwyllgor Dethol ar Faterion Cymreig. Ymchwiliad i Ddarlledu yng Nghymru. Ar gael yn: Darlledu yng Nghymru - Pwyllgorau - Senedd y DU

Adroddiadau Enders (nid yw ar gael i rai nad ydynt wedi tanygrifio; mynediad dros dro tra bo'r contract Tueddiadau'r Dyfodol ar waith)

- Hawliau chwaraeon: A fydd y ffrydwyr yn codi prisiau?
- Statws parhaus y DU fel pwerdy diwylliannol
- Teledu gwasanaeth cyhoeddus: Rhywbeth i bawb
- Dadansoddi hawliau chwaraeon y DU: Y gwahanol gydrannau gwerth
- Diwydiannau Creadigol y DU: Rhoi hwb i'r economi ranbarthol
- Sianeli teledu sy'n darlledu am ddim: Cydgrynhoi a budd y cyhoedd
- Allanol diwylliant: Pan nad yw sioeau Prydeinig yn 'Brydeinig'

Appendix 4: Dosbarthu Cyrff Cyhoeddus yng Nghymru: Canllawiau ar Ddosbarthu

Mathau o Gyrff Cyhoeddus

A. Adrannau Anweinidogol (NMDs)

B. Asiantaethau Gweithredol (EA)

C. Cyrff Hyd Braich Llywodraeth Cymru

C1. Cyrff Hyd Braich Gweithredol

C2. Cyrff Hyd Braich Cynghori

C3. Cyrff Hyd Braich Tribiwnlys

D. Cwmnïau Cyfyngedig

D1. Cwmnïau sy'n eiddo i'r Llywodraeth

D2. Corfforaethau Cyhoeddus

E. Cyrff Cynghori

E1. Gweithgorau Sector Cyhoeddus

E2. Paneli Cynghori

E3. Grwpiau Gorchwyl a Gorffen

F. Cyrff y GIG

G. Cyrff Eraill

G1. Deiliaid Swyddi Statudol Annibynnol

H. Trefniadau ar y Cyd a Phartneriaethau Cyhoeddus-Preifat

Rhestr o Gyrff Cyhoeddus Datganoledig yng Nghymru.

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
A. Adrannau Anweinidogol	
<ul style="list-style-type: none"> Adrannau unigol o'r Llywodraeth yn eu rhinwedd eu hunain, a sefydlwyd i gyflawni swyddogaeth benodol, ond nid oes ganddynt eu Gweinidog eu hunain. Yn gyffredinol, mae'r pwerau'n deillio o statud ac maent yn cael eu harwain gan Fwrdd Statudol. Bydd union natur eu perthynas â Gweinidogion Cymru yn amrywio yn ôl eu swyddogaethau a'u fframwaith statudol. Cadw'r gwaith dydd i ddydd o weinyddu'r gweithgarwch i ffwrdd o reolaeth Weinidogol uniongyrchol, tra'n cadw rhywfaint o fewnbwn y Llywodraeth i bolisi ehangach. Mae'r staff yn weision sifil. Yr uwch swyddog yw'r swyddog cyfrifyddu, sydd fel arfer yn cael ei benodi gan y Trysorlys. Yn llunio eu cyfrifon eu hunain. Y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus sy'n rheoleiddio penodiadau i'r bwrdd a rhaid iddynt gael eu gwneud yn unol â'r Cod Llywodraethu. 	<ul style="list-style-type: none"> Y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth/Concordat sy'n diffinio'r berthynas waith rhwng LIC ac Adrannau Anweinidogol.

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
B. Asiantaethau Gweithredol	
<ul style="list-style-type: none"> • Mae Asiantaethau Gweithredol yn rhan o Lywodraeth Cymru neu un o Adrannau Llywodraeth y DU. • Maent yn unedau busnes diffiniedig a sefydlwyd i gyflawni gwasanaeth neu swyddogaeth benodol o fewn Llywodraeth Cymru. • Gweinidogion Cymru sy'n pennu'r polisi. Maent yn gweithredu gyda rhywfaint o ymreolaeth oddi wrth Weinidogion Cymru a'u 'rhiant' Gyfarwyddwr Cyffredinol. • Maen nhw'n cael eu harwain gan Brif Weithredwr a allai hefyd gael ei gefnogi gan Fwrdd Rheoli. Mae'r Prif Weithredwr hefyd yn cael ei ddynodi'n Swyddog Cyfrifyddu gan Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol priodol Llywodraeth Cymru. Mae'r staff yn weision sifil. • Nid yw Gweinidogion Cymru yn ymwneud â gweithrediadau o ddydd i ddydd, ond maent yn atebol i'r Senedd am eu perfformiad cyffredinol. Gweinidogion Cymru sy'n cymeradwyo ac yn darparu cyllid. • Maent wedi cael eu sefydlu'n weinyddol ac nid oes ganddynt bersonoliaeth gyfreithiol ar wahân. Mae'r Asiantaethau Gweithredol yn llunio eu cyfrifon a'u hadroddiad blynyddol eu hunain. Mae eu cyfrifon yn cael eu cyfuno yng nghyfrifon Llywodraeth Gyfan. • Mae'n bosibl y dynodir y Prif Weithredwr yn Swyddog Cyfrifyddu'r asiantaeth. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dogfen fframwaith • Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau'r Bwrdd (os oes bwrdd) • Llythyr Penodi ar gyfer y Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys telerau ac amodau.

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
C. Cyrff Hyd Braich Llywodraeth Cymru	
C1. Cyrff Hyd Braich Gweithredol	
<ul style="list-style-type: none"> • Mae Cyrff Hyd Braich gweithredol fel arfer yn cael eu sefydlu o dan statud, er bod nifer fach wedi cael eu sefydlu drwy Warant Frenhinol neu Siarter Frenhinol. • Nid yw'n rhan o'r Goron ond mae ganddo ei bersonoliaeth gyfreithiol ei hun. • Maent yn gweithredu o fewn fframwaith strategol a bennir gan Weinidogion Cymru. • Maent yn cyflawni ystod eang o swyddogaethau gweinyddol, masnachol, gweithredol a rheoleiddiol neu dechnegol yr ystyrir eu bod yn cael eu cyflawni'n well hyd braich oddi wrth LIC. • Fel arfer, mae'r Prif Swyddog Gweithredol yn cael ei ddynodi'n Swyddog Cyfrifyddu. Drwy'r Swyddog Cyfrifyddu, maent yn uniongyrchol atebol i Senedd Cymru a Senedd y DU er mai Gweinidogion sy'n atebol yn y pen draw am eu perfformiad. • Maent yn cael eu harwain gan Fyrddau (neu ddeiliad swyddi o bryd i'w gilydd) y penodir eu haelodau gan Weinidogion. Gall rhai aelodau fod yn Benodiadau'r Goron ar gyngor Gweinidogion neu gall y corff ei hun wneud penodiadau. Y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus sy'n rheoleiddio penodiadau, a rhaid iddynt gael eu gwneud yn unol â'r Cod Llywodraethu. • Mae'r bwrdd yn penodi'r Prif Swyddog Gweithredol, gyda chytundeb Gweinidogion Cymru fel arfer. Nid yw'r Prif Swyddog Gweithredol a'r staff yn weision sifil, ond yn cael eu cyflogi gan y corff ei hun. • Mae cyllid yn cael ei ddarparu drwy grant neu, yn fwy cyffredin, cymorth grant, er y gall rhai gynhyrchu incwm ychwanegol drwy ffynonellau eraill. Yn llunio eu cyfrifon a'u hadroddiad blynyddol eu hunain. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dogfen fframwaith • Cod Ymddygiad Aelodau'r Bwrdd • Cod Ymddygiad ar gyfer Staff • Llythyr Cylch Gwaith • Cofrestr Buddiannau • Llythyr Penodi, gan gynnwys telerau ac amodau.

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
Cyrff Hyd Braich Cynghori	
<ul style="list-style-type: none"> Mae Cyrff Hyd Braich Cynghori yn cael eu sefydlu i roi cyngor arbenigol ac annibynnol i Weinidogion Cymru yn barhaus. Maen nhw'n gyrff sydd ag oes hirach na dwy flynedd. Nid oes unrhyw Gyrff Hyd Braich Cynghori newydd yn cael eu creu gan Weinidogion Cymru ar hyn o bryd. Dylid sefydlu Grwpiau neu Baneli Cynghori yn lle hynny – nid yw'r rhain yn gyrff ar wahân ac mae'n haws eu creu a'u diddymu. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae concordat rhwng Uned Tribiwnlysoedd Cymru a'r Tribiwnlys, sy'n nodi rolau a chyfrifoldebau, trefnau datrys anghydfodau ac ati. Llythyrau penodi ar gyfer aelodau lleyg, yn rhoi manylion y telerau a'r amodau.
C3. Cyrff Hyd Braich Tribiwnlys	
<ul style="list-style-type: none"> Fel arfer yn gweithredu dan ddarpariaethau statudol. Fel arfer, mae'n ymwneud â thasgau a chyngor sy'n ymwneud â meysydd arbenigol o'r gyfraith, ac yn ymgymryd â swyddogaethau barnwrol, fel penderfynu ar hawliau a rhwymedigaethau dinasyddion preifat. Nid ydynt yn rhan o system y llysoedd. Maent yn amrywio'n fawr o ran y math o waith a wneir ganddynt a faint o waith maent yn ei wneud, yn ogystal ag o ran eu cefnogaeth weinyddol. Yn dilyn adroddiad i'r Cwnsler Cyffredinol, mae strwythur Tribiwnlysoedd yng Nghymru yn cael ei adolygu. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae concordat rhwng Uned Tribiwnlysoedd Cymru a'r Tribiwnlys, sy'n nodi rolau a chyfrifoldebau, trefnau datrys anghydfodau ac ati. Llythyrau penodi ar gyfer aelodau lleyg, yn rhoi manylion y telerau a'r amodau.

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
D. Cwmnïau Cyfyngedig	
<ul style="list-style-type: none"> Mae Gweinidogion Cymru wedi sefydlu amryw o gwmnïau, ac maent yn berchen arnynt yn llwyr neu'n rhannol. 	
D1. Cwmnïau sy'n eiddo i'r Llywodraeth	
<ul style="list-style-type: none"> Fe'i sefydlwyd fel cwmnïau cyhoeddus cyfyngedig drwy gyfranddaliadau neu drwy warant yn unol â Deddfau Cwmnïau. Rhaid i'r Memorandwm a'r Erthyglau Cymdeithasu nodi "sail masnachu" y Cwmni yn glir. Bydd penodiadau Gweinidogion Cymru i'r bwrdd yn dod o fewn cylch gwaith y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus a rhaid iddynt gael eu gwneud yn unol â Chod Ymarfer y Comisiynydd. Bydd y Bwrdd yn penodi'r Prif Swyddog Gweithredol, gyda chymeradwyaeth Gweinidogion Cymru, a fydd yn cael ei ddynodi'n swyddog cyfrifyddu gan yr Ysgrifennydd Parhaol, os yw hynny'n briodol. Bydd y rhyddid a roddir i'r cwmni'n dibynnu i raddau helaeth ar faint o ymyrraeth a rheolaeth y byddai Gweinidogion yn dymuno eu harfer. Bydd y staff yn cael eu cyflogi gan y cwmni, ac ni fyddent yn weision sifil. 	<ul style="list-style-type: none"> Cytundeb Rheoli Memorandwm ac Erthyglau Cymdeithasu, os cafodd ei sefydlu o dan y Ddeddf Cwmnïau. Cod Ymddygiad Aelodau'r Bwrdd Cod Ymddygiad ar gyfer Staff Llythyr Cylch Gwaith Cofrestr Buddiannau Llythyrau Penodi
D2. Corfforaethau Cyhoeddus	
<ul style="list-style-type: none"> Yn bennaf, mae'r rhain yn gyrff masnachu sy'n gweithredu naill ai'n fasnachol neu'n adennill y rhan fwyaf o'u costau drwy ffioedd a godir ar gwsmeriaid neu ardollau. Fel arfer yn cael ei ddsbarthu pan fydd o leiaf 50% neu fwy o'i gostau'n cael eu talu o incwm allanol o'r fath. Dylid defnyddio'r maen prawf o 50% drwy edrych dros amrywiaeth o flynyddoedd i osgoi ailddosbarthu'n aml drwy fân amrywiadau mewn blwyddyn, na ddisgwyllir iddynt gael eu hailadrodd yn y dyfodol. Dylid gofyn am gyngor gan y Tîm Rheoli Ariannol ynghylch triniaeth at ddibenion cyllidebu a chyfrifo. 	

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
E. Cyrff Cyngori	
E1. Gweithgorau Sector Cyhoeddus	
<ul style="list-style-type: none"> • Yn darparu cyngor ar ystod eang o faterion gan gynnwys materion polisi, sydd fel arfer yn anstatudol. • Yn cynnwys o leiaf ddwy ran o dair o weision sifil neu gyhoeddus. • Mae aelodau'n aml yn gwasanaethu yn rhinwedd eu swyddi, ac maent yn atebol i'w cyflogwyr. Nid yw oes y math hwn o gorff wedi'i gyfyngu i ddwy flynedd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cylch Gorchwyl • Llythyrau penodi
E2. Paneli Cyngori	
<ul style="list-style-type: none"> • Yn cael eu sefydlu i ymgysylltu â, ymgynghori a chael barn o amryw o ffynonellau er mwyn rhoi cyngor annibynnol ac arbenigol i Weinidogion. Nid yw oes y math hwn o gorff wedi'i gyfyngu i ddwy flynedd. • Sefydlwyd yn weinyddol neu dan statud. • Rhaid penodi i Baneli a restrir yn y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor yn unol â'r Cod Llywodraethu. • Ni all paneli ymgynghorol a sefydlir yn weinyddol gyflogi eu staff eu hunain na gwario ar eu cyfrif eu hunain. Maent yn cael eu cefnogi gan staff o'r adran noddi. • Y ddeddfwriaeth sefydlu fydd yn penderfynu a all Panel a sefydlir dan statud gyflogi staff neu gael gwariant yn eu rhinwedd eu hunain, drwy ddeddfwriaeth sylfaenol. 	<ul style="list-style-type: none"> • Modus Operandi (gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'w bwrpas, ei gylch gorchwyl, ei aelodaeth a'r broses benodiadau) • Cod Ymddygiad i Aelodau • Llythyrau penodi sy'n rhoi manylion y telerau a'r amodau • Datganiad Gwrthdaro rhwng Buddiannau

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
E3. Grwpiau Gorchwyl a Gorffen ac ati	
<ul style="list-style-type: none"> • Yn cael eu sefydlu'n gyflym i ddarparu cyngor arbenigol ac annibynnol i Weinidogion Cymru ar fater penodol mewn cyfnod byr. • Oes fer o lai na dwy flynedd. • Cylch gwaith sy'n canolbwyntio ar un prif fater. • Daw'r aelodau o'r sector cyhoeddus ehangach, y trydydd sector neu'r sector preifat. • Nid yw'r penodiadau yn dod o fewn cylch gwaith y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus oherwydd eu natur tymor byr. • Nid ydynt yn gwario yn eu rhinwedd eu hunain nac yn cynhyrchu cyfrifon y mae'r adran noddi yn gyfrifol amdanynt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Llythyrau Penodi • Cylch Gorchwyl • Cofrestr Buddiannau • Cod Ymddygiad i Aelodau
F. Cyrff y GIG	
<ul style="list-style-type: none"> • Rheoli, gweinyddu a darparu'r GIG yng Nghymru. • Mae Byrddau Iechyd Lleol, Awdurdodau Iechyd Arbennig ac Ymddiriedolaethau yn atebol i'w Byrddau i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd cenedlaethol a rhanbarthol ac anghenion sy'n seiliedig ar wybodaeth leol. • Mae Byrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau'n paratoi eu cyfrifon blynyddol eu hunain, sy'n cael eu cynnwys yng Nghyfrifon Adnoddau Llywodraeth Cymru. 	

Categoriâu a Nodweddion	Trefniadau Llywodraethu ar gyfer Llywodraeth Cymru
G. Cyrff Eraill	
G1. Deiliaid Swyddi Statudol Annibynnol	
<ul style="list-style-type: none"> • Deiliaid swyddi unigol y nodir eu penodiad mewn statud. Eu statws cyfreithiol yw fel 'corfforaeth unigol'. • Yn annibynnol ar Weinidogion, wedi'u sefydlu i weithredu y tu allan i unrhyw ddylanwad gwleidyddol. • Pwerau goruchwyllo, gorfodi, dyfarnu neu fonitro neu rôl eirioli. • Y Senedd neu'r Prif Weinidog sy'n penodi deiliad y swydd, ond bydd hyn fel arfer yn cael ei wneud ar gyngor pwyllgor hollbleidiol. • Gallant gyflogi staff ond ni fyddant yn weision sifil. • Maent yn cynhyrchu eu cyfrifon a'u hadroddiad blynyddol eu hunain ac Archwilydd Cyffredinol Cymru yw eu harchwilydd allanol. • Deiliad y swydd yw'r swyddog cyfrifyddu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deddfwriaeth sylfaenu fydd yn pennu natur unrhyw ddogfennau rheoli. Bydd angen rhyw fath o lythyr cyllido os yw'n cael ei ariannu gan adnoddau Llywodraeth Cymru. Gall rhai dynnu arian i lawr yn uniongyrchol o'r Gronfa Gyfunol. • Efallai y bydd angen Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth hefyd yn dibynnu ar natur y berthynas â Gweinidogion Cymru.
H. Trefniadau ar y Cyd a Phartneriaethau Cyhoeddus-Preifat	
<ul style="list-style-type: none"> • Gweithio gyda phartneriaid yn y sector preifat i sicrhau cymaint â phosibl o gyllid a/neu arbenigedd yn y maes targed. • Gellir sefydlu cyfrwng at ddibenion arbennig, fel partneriaeth neu gwmni cyfyngedig, a fydd yn cael ei redeg ar y cyd â phartner yn y sector preifat. • Rhaid i bob parti gofnodi a deall y trefniadau rhwng y partneriaid, e.e. llywodraethu, rheolaeth ariannol, adrodd, penodiadau ac ati. • Penodir yr Uwch Swyddog Cyfrifol i reoli'r Trefniant ar y Cyd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Datganiad Polisi • Cytundeb Cyfreithiol • Rhestr o Gyrff Cyhoeddus i'w diweddarau. • Cofrestr Buddiannau • Memorandwm ac Erthyglau Cymdeithasu a Chytundeb Cyfranddalwyr fel arfer. • Cynllun Busnes

Atodiad 5: Llyfryddiaeth

Grŵp y BBC (2022) *Adroddiad blynyddol a chyfrifon Grŵp y BBC 2021/22*. Ar gael yn: <https://downloads.bbc.co.uk/aboutthebbc/reports/annualreport/ara-2021-22.pdf>

Yr Adran dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (Ebrill 2022), *Papur Gwyn Bil y Cyfryngau*. Ar gael yn: Nesaf - gweledigaeth y llywodraeth ar gyfer y sector darlledu - GOV.UK (www.gov.uk)

Yr Adran dros faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (Tachwedd 2022), *Cylch Gorchwyl yr Adolygiad o Hawliau Digidol*. Ar gael yn: Listed Events: Digital Rights Review - GOV.UK (www.gov.uk)

The Future of Media Commission (Gorffennaf 2022). Ar gael yn: gov.ie - Report of the Future of Media Commission (www.gov.ie)

Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin (2022), *Darlledu: Digwyddiadau Chwaraeon a Restrir* (Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin. Ar gael yn: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN00802/SN00802.pdf>)

Y Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru (2022), *Adroddiad interim gan y Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru*. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2022-12/comisiwn-annibynnol-ar-ddyfodol-cyfansoddiadol-cymru-adroddiad-interim-rhagfyr-2022.pdf>

Sefydliad Materion Cymreig (Tachwedd 2022), *Rheoliadau Darlledu yng Nghymru Rhan 1*. Ar gael yn: IWA_Broadcasting-Regulation-Part1-FINAL.pdf

Sefydliad Materion Cymreig (Tachwedd 2022), *Lleisiau'r Dinasyddion, Newyddion y Bobl: Sicrhau bod y Cyfryngau'n Gweithio Dros Gymru*. Ar gael yn: [Lleisiau'r Dinasyddion, Newyddion y Bobl: Sicrhau bod y Cyfryngau'n Gweithio Dros Gymru - Sefydliad Materion Cymreig \(iwa.wales\)](http://Lleisiau'r Dinasyddion, Newyddion y Bobl: Sicrhau bod y Cyfryngau'n Gweithio Dros Gymru - Sefydliad Materion Cymreig (iwa.wales))

Ofcom (Awst 2022) *Cyfryngau'r Genedl*. Ar gael yn: [Cyfryngau'r Genedl 2022:Cymru \(ofcom.org.uk\)](http://Cyfryngau'r Genedl 2022:Cymru (ofcom.org.uk))

Ofcom (Awst 2022) *Adroddiad Blynyddol Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus: 2022*. Ar gael yn: Adroddiad blynyddol darlledu gwasanaeth cyhoeddus 2022

Ofcom (Mehafin 2022) *Moderneiddio Trwydded Weithredu'r BBC*. Ar gael yn: Ymgynghoriad:Moderneiddio Trwydded Weithredu'r BBC - Ofcom

Ofcom (Gorffennaf 2022) *Cael Gafael ar Newyddion yn y DU, gydag adroddiad penodol ar gael i Gymru*. Ar gael yn: Cael gafael ar newyddion yn y DU - Ofcom

Ofcom (Gorffennaf 2021), *Atodiad 5: Fframwaith rheoleiddio darlledu gwasanaeth cyhoeddus: sgrin fach, trafodaeth fawr*, Ar gael yn: https://www.smallscreenbigdebate.co.uk/__data/assets/pdf_file/0027/221958/annex-5-statement-future-of-public-service-media.pdf

Adolygiad pum mlynedd Ofcom o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus; mae'r holl adroddiadau a thystiolaeth ar gael yn: [Sgrin Fach:Trafodaeth Fawr \(smallscreenbigdebate.co.uk\)](http://Sgrin Fach:Trafodaeth Fawr (smallscreenbigdebate.co.uk))

Senedd y Deyrnas Unedig. Tŷ'r Arglwyddi (Gorffennaf 2022), *y Pwyllgor Cyfathrebiadau a Digidol; Ymchwiliad i Gyllid y BBC yn y Dyfodol*. Ar gael yn: [Trwydded i Newid:Cyllid y BBC yn y dyfodol \(parliament.uk\)](http://Trwydded i Newid:Cyllid y BBC yn y dyfodol (parliament.uk))

Senedd y Deyrnas Unedig. Tŷ'r Arglwyddi (Tachwedd 2019), *y Pwyllgor Cyfathrebiadau a Digidol; Darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn oes fideo ar-alw*. Ar gael yn: [Darlledu gwasanaeth cyhoeddus: mor hanfodol ag erioed \(parliament.uk\)](http://Darlledu gwasanaeth cyhoeddus: mor hanfodol ag erioed (parliament.uk))

Senedd y Deyrnas Unedig. Tŷ'r Cyffredin (Mawrth 2021) *Adroddiad y Pwyllgor Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon ar ddyfodol darlledu gwasanaeth cyhoeddus*

Llywodraeth Cymru (2021), Y Cytundeb Cydweithio. Rhaglen Bolisi Lawn. Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/pdf-versions/2021/12/3/1638349216/y-cytundeb-cydweithio-rhaglen-bolisi-lawn.pdf>

Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu Senedd Cymru yr adroddiad (Mawrth 2021) *Edrych ar ddatganoli darlledu: sut y gall Cymru gael y cyfryngau y mae eu hangen arni?* Ar gael yn: [Edrych ar ddatganoli darlledu: sut y gall Cymru gael y cyfryngau y mae eu hangen arni?\(senedd.cymru\)](#)

Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu Senedd Cymru (Rhagfyr 2021) *Ymateb i Sgrin Fach: Trafodaeth Fawr.* Ar gael yn: <https://senedd.cymru/media/legnruc/cr-ld14748-w.pdf>

Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (Rhagfyr 2016); y *Siarter Brenhinol ar gyfer parhad y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig.* Ar gael yn: [Cm 9365 Broadcasting Royal Charter \(bbc.co.uk\)](#)

Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth S4C / Cymraeg 2050. Ar gael yn: [Memorandwm cyd-ddealltwriaeth: Cymraeg 2050 ac S4C | LLYW.CYMRU, Memorandum of understanding: S4C and Cymraeg 2050 | GOV. WALES](#)

